

DOMOLJUB

Trava vsak četrtik. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilógama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Štisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 40.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1914.

Leto XXVII.

Pomožni odbori.

Kranjski deželni odbor je brž, ko se je začela vojska, vrigel po deželi misel, naj se v posamnih občinah, oziroma župnijah ustanove pomožni odbori, ki naj za svoje okrožje pobirajo prostovoljne doneske ter s svetom in podukom pomagajo družinam vpoklicancev in sploh ljudstvu. Bilo jih je, ki so rekli, da so taki odbori nepotrebni, češ da vpoklicanih revne družine dobe že od države podporo. Ne rečemo, da je take modriane vodila izključno mržnja do deželnega odbora, to jim pa moramo povedati, da so kratkovidni in da je njihova trditev nevarno neumna. Danes že vidimo, koliko dela se kaže pomožnim odborom in zato kličemo ne samo občine, oziroma fare kranjske dežele, nego vseh slovenskih pokrajin, naj jih ustanove, kjer jih še ni. Kar bodo nabrali, bodo tudi za domače ljudi nujno potrebovali.

1. Ne gre samo za družine vpoklicanih rezervistov. Revščina je tudi drugod huda. Zlasti mali rokodelci, posebno stavbni, pa delavci so zdaj mnogokje brez zaslužka. Treba jim je pomoči. Tupatam je kaka revna družina, ki ima sina še v liniji, ki še ni doslužil svojega časa; taka redno ne dobi podpore; tudi tu treba pomagati. —

Najvažnejše je pa to-le: Družina, ki je dobivala podporo, ima, če je dotični mož ali fant v boju padel, ali umrl vsled bolezni, ki jo je dobil zdaj v svoji vojaški službi, pravico do podpore samo še šest mesecev od dneva smrti. Naprej od države ne bo nič. Vojska pa lahko od države še dalje. Kako bo revna vdova čutila krivico, ko bodo druge, katerih možje so še živi, dobivale podporo, ona pa, ki se je izgubila za vedno, pa ne! Na Dunaju se je ustanovil odbor, ki zbira prispevke, iz katerih naj bi se nekoliko podpiralo žene oziroma starše v takih slučajih. Pa Dunaj je daleč in podpora bo gotovo le

majhna. Zato je res potrebno, da je v deželi in posamnih krajih na razpolago denar, da se tem revežem pomaga. Hvala Bogu, da je dozdej takih slučajev še malo, toda kjer so, je hudo, in pripraviti se za prihodnost je naša dolžnost.

2. Sestri vojske sta kuga in lakota. Kolera maršira svojo strašno pot. V Galiciji, na Ogrskem je že; tudi na Dunaju je par vojakov bolnih za to strašno nalezljivo boleznijo. Ni čuda, ker je med Rusi in Srbi že grozno razširjena. Nevarna je tudi griža in vročinska bolezen. Oboje imamo že več slučajev tudi v deželi. Ob taki priložnosti je treba v vsakem kraju treznih, premišljenih mož, ki ne izgube glave, marveč z vsemi silami skrbe, da se pot takih bolezni zažadi in njihovo razširjanje prepreči. Treba je ljudem pouka, navodil in pomoči. Roko v roki z zdravniki in političnimi uradi naj tu delajo pomožni odbori. Ob takih časih je potrebna neizprosna strogość, posebno kar se tiče snage pri vodi, po cestah in javnih krajih in po posamnih hišah. Najskrbnejša snaga v vseh rečeh, v obleki, zlasti pa pri vsem, kar se rabi za hrano, pri posodah in pri jedi, in glede na odpadke. Pomožni odbor mora imeti strogo kontrolo nad svojim okrožjem in naj vsak posamen slučaj takoj naznani. Že zadnji smo napisali v »Domoljubu«, da je kranjski zdravstveni zastop izdal tiskan letak, v katerem se poučuje ljudstvo, kako naj se brani proti koleri, griži in legarju. Povsod naj se to posnema. Tak letak mora priti v vsako družino in pomožni odbori naj na njegovi podlagi in na podlagi drugih odredb uče in svetujejo! Odprimo oči, dokler je čas; s tem zabranimo lahko mnogo hudega. Naš list te reči ne bo pustil v nemar.

3. Lakota! Že nekaterikrat smo v »Domoljubu« opozorili na to nevarnost. Kjer se ne pridela dovolj žita, ga mora zmanjkati. Zdaj je še vse v redu, dasi vedno naraščujoča cena pšenici, koruzi,

rži in žitu sploh kaže, kam gremo. Vprašati se moramo že zdaj: kaj bo spomladi? Prihodnje leto bo sto let, kar so se začela tri huda leta. Takrat so bile slabe letine in ljudje so spomladi jeli jesti, kar so dobili. Kuhali so koprive, celo travo; kruha ni bilo; otrobi so marsikje pekli za kruh. Prišla je griža, ki je pobrala silno mnogo ljudi. Skrbimo, da ne bomo praznovali te strašne obletnice z novimi boleznimi vsled pomanjkanja kruha. Zdaj se da žito še dobiti. Pomožni odbori naj posežejo vmes. Zadruga zveza v Ljubljani je po svojih zadrugah po celem našem ozemlju poslala vprašanja, koliko žita se potrebuje po posamnih krajih. Veliko jih je že odgovorilo, ponekje pa spé. Pomožni odbori, na nočel Naša zadruga organizacija, ki je že toliko neprecenljivih dobrot izkazala ljudstvu, se bo — tako trdno upamo — izkazala tudi v tem, da preskrbi potrebni živež. Seveda je pa treba eno reč pribiti: na upanje se ne bo moglo dajati ničesar, marveč le proti gotovemu denarju. Blago se mora takoj plačati; torej velja to tudi za vsakega malega kupca. Posojilnice ali občine bodo mogle oddajati žito le proti takojšnjemu plačilu. Pomoč je v tem, da se za časa dobi.

4. Pomožni odbori naj pomagajo tistim, kateri dobivajo podpore, pri izdelovanju pobotnic. Uredi naj se izplačevanje tako, da ne bodo posamniki morali v davkarijo, nego da za vse eden pobere in ljudje potem doma dobe, n. pr. ob nedeljah, ko ne izgube dragega časa. Denar lahko dobi seveda le, če ima s seboj vse pobotnice, za celo občino župan. Kjer pa to ne gre, naj pa pomožni odbor določi osebo, ki bo to storila; samo imeti mora poleg pobotnic tudi že potrdilo županstva, da se razmere niso izpremenile pri posamnih upravičencih, da torej ni nihče umrl, za katere je bila podpora dovoljena, in da so gospodarske razmere tudi še take, kakor so bile, ko se je dovolila.

5. Pomožni odbori naj tudi ljudem gredo na roko v gospodarstvu sploh. Zdaj je sila ugoden čas, da spoznajo pomen kmetijskih in strojnih zadrug. Kako pride zdaj prav zadrugni motor za mlatev, slamo-reznice, drva, mline. — Pa živinoreja in prašičoreja! Ne manj, nego več živine in prašičev naj se reši, nego doslej. Krme je, hvala Bogu, dovolj! Prašičev bo, kakor smo že večkrat povedali, manjkalo. Cela vzhodna Galicija, ki je bila predvsem prašičorejska dežela, odpade zdaj popolnoma; ravno tako dovoz iz Nemčije. Cene goveji živini že rastejo! Ljudje naj se torej še bolj, nego po navadi, preskrbe z mladimi prašički za pitanje in pleme. Dobiti jih je v domači deželi dovolj!

Kramarji.

Ako si hočete Angleža prav predstavljati, spomnite se na sliko in življenje kmečkega oderuha, ki samo grahi, ki ne pozna v dosego svojega namena nobenih zapovedi, ki laže in greši stokrat na dan za svoj dobiček. Če mu pa kaže, napravi pobožen obraz, svetloblinsko zavije oči, in če mu še bolj kaže, jecla tudi besede o pravičnosti, poštenosti.

Tak je Anglež, brezdomovinec, tegar kramarski duši je domovina ceil svet. Anglija je svetovna država, njene kolonije so razdeljene po vseh delih sveta. Polovica severne Amerike (Kanada), ena četrtina Afrike, velik del Azije (Indija), cela Avstralija in nekaj sto večjih in manjših otokov — vse je angleško. Iz teh ozemelj zbira Anglija neizmerna bogastva, ki ji omogočujejo, da more vzdrževati tako veliko mornarico. Evropska Anglija, to sta oba otoka Velika Britanija in Irska, med Severnim morjem in atlantskim oceanom, meri 314.000 kvadratnih kilometrov. 45 milijonov ljudi živi na tem ozemlju. Ta otočna država je povsem industrijska država, dežela fabrik. Svoj živež mora dobivati iz kolonij in drugih držav. Iz svojih pridelkov bi mogli Angleži živeti samo osem dni. Zato taka mornarica. Ako bi nemške ladje mogle angleške uničiti, bi se mogel dovoz živeža Angleški preprečiti in jo izstradati. Anglija šteje okrog enega milijona vojakov, ki pa so sami najemniki, dninarji, prisiljeni in plačani.

Anglež je kramar in s tem je najboljše označen njegov značaj. Za denar stori vse. Denar je bil tudi vzrok, da je našantal Francijo in Rusijo v boj. Tudi v tem boju kaže svojo kramarsko dušo zelo jasno. Skriva se za hrbet Francozov, njegov vojak meče na Nemce strahne, po mednarodnem pravu prepovedane dum-dum krogle, na svoje tabore obeša belo zastavo, da misli Nemec, la se je udal, ko pa pride nemški vojak blizu, ga ustrelji. Strelja na sanitetne oddelke itd.

V vseh bojih zadnjega stoletja je bil tak. Le pogledjmo! Za časa grško-turške vojske l. 1825. je zalagal Grčijo

z orožjem, dasi je bilo zakonito prepovedano izvažati orožje. Leta 1809. je Angleška mornarica nepričakovano, v miru, v zalivu Kopenhagnu napadla danske ladje in jih uničila. V bojih ameriškanskih držav je Anglija sveto obljubila svojo nevtaliteteto držav južne in severne Amerike, za hrbtom pa je podpirala južne ameriškanske države, da bi tako uničila trgovino severnih držav. Leta 1882. je bil Egipt v nemirih. Anglija ga je posedla, je pa obljubila, da ga bo takoj izpraznila, ko nastane mir. Še danes sedi v njem Anglež, ki smatra Egipt za svojo kolonijo. V nemški francoski vojski je bila, navzlic izjavam svoje nevtalitetete Anglija francoski liferant za orožje in francoske ladje so kot v miru dobivale v angleških pristaniščih premog. Burska vojska nam je še vsem v spominu. Kaj je počela takrat Anglija je bilo več kot pošten boj. Poštenih bojev je Anglež sploh malo vodil.

Po pravici se torej vprašamo, ali ni tudi sedanja strašna vojska Angliji sam kšeft? Kupčija v krvi, umorih in grozodejstvih, pokrita s plaščem laži in hinavščine, da se gre za pomoč v jetništvu trpečim narodom. Koliko let je čakala in se pripravljala na to kupčijo.

Če bi ne bilo njene potuhe, bi se Rus ne upal naščuvati Srba in korajža Francije bi bila podobna ničli.

Za Anglijo je vojska igrača. Morje varuje njeno zemljo okrog in okrog. Mogočne njene ladje obvladujejo vsa morja. Njena blagajna je naložena do vrha. Torej, pojmo se bit, oziroma glejmo, kako se bodo drugi med seboj uničevali, da bomo mi potem delali večje kupčije. Nemška trgovina mora biti potlačena, da se bo angleška dvignila. To je bilo načelo kramarja, ki je potreboval ta boj, da uniči svojega konkurenta. Čisto navaden gospodarski boj! Ampak ostuden, ker so bili načelo zavili v strašne laži. Kakor smo rekli že pred meseci: sledovi nedolžno prelite krvi peljejo iz Sarajeva v kraljevi Belgrad, odtod v Petrograd, Pariz in London. Tam je pravzaprav sedež kraljevih morilcev, kakor je že dvesto let sedež framptonstva, ki je preko Francije okuževal celo Evropo tako, da je rodil sadove, kakoršne vidimo sedaj.

Ne za svobodo, ne za domovino, temveč za kupčijo se gre.

Kaj pa je Angležu domovina?

Na to vprašanje nam prav jasno odgovori znamenit angleški politik in pisatelj Graham Wallas, ki je napisal knjigo »Politika in človeška narava.« V tej knjigi pravi o svoji domovini sledeče: »Italiji, Belgiji in Nemčiji se je posrečilo na podlagi domoljubja se utrditi kot države, Avstro-Ogrska pa bo, če bo prišel čas trpljenja, spoznala, da se ji to ni posrečilo. (Kakor se sedaj kaže, se je mož zmotil.) Angliji je najtežje uravnati se kot država na podlagi domoljubja njenega prebivalstva. Mi Angleži nimamo niti za naše kraljestvo imena, ki bi mogel vzbuditi v nas kakšen čut. Ime »britski« ne bo presunilo nobenega Angleža; ime »angleški« pa

zbode škota in Irca so od obeh vznemirjeni. Naša narodna himna je plitek posnetek godbe iz neke opere 18. stoletja. Mali, nag sv. Jurij na našem zlatem denarju in grb na srebrnem denarju, ne morejo v nobenem človeku zbuditi misel na domovino ali čut za njo.

Edino, kar v Angležu vzbudi čut skupnosti, je podoba John Bulla, debelega, surovega farmarja. (Po tej podobi se označujejo tudi Angleži navadno s tem, da se jim pravi John Bull.) Edino narodno znamenje, ki naj malo zadovolji, je naša zastava, čeprav ni prav nič lepa in izgleda kot zakrpana posteljna odeja. Pa tudi vsi občutki, ki jih vzbudi v človeku pogled na to zastavo, se gibljejo in spominjajo le na naše brodovje.

Še huje je pa z našim imenom. Uradno se imenuje Anglija »Združeno kraljestvo Velike Britanije in Irska v družbi s svojimi kolonijami in odvisnimi ozemlji«. To ime ne more vzbuditi v človeku prav ničesar.

Če se vpraša Bura ali ameriškanskega Kanadca, kaj pomeni »članstvo kraljestva«, ker spadata oba k Angliji, gotovo ne bo vedel odgovora. Če pa globlje premišluje in se vpraša, čemu obstoji angleško kraljestvo, si mora odgovoriti, da so prebivalci Velike Britanije v nekem blaznem napadu osvojili pol sveta, od onega časa pa niso prišli še do tega, da bi pametno premislili in opravičili sami napram sebi svoje početje.

Tako sodi Anglež o svoji domovini. Kramarsko kot je kramarska domovina sama.

Bolj jasno angleške kramarske duše ni mogel nihče označiti kot je storil to nedavno v svojem nagovoru na zastopnike angleških mest drž. zakladni kancler, ki je dejal: »Mi smo že prej zmagali s srebrnimi kroglami. Mi smo dali Evropi denar za največjo vojsko, ki jo je kdaj bila. Mi smo zmagali. Gotovo je, da je angleška trdovratnost in angleški pogum bil vedno upoštevan. Ne pozabimo, da mora biti upoštevan tudi angleški denar. Ko bodo drugi narodi že popolnoma utrujeni, bomo mi šli šele drugič po sapo, potem tretjič in četrtič. Dali bomo naše zadnje, preden bomo tepeni.«

Res je, da so angleške srebrne krogle nevarne, toda nevarne postanejo lahko Angliji sami, ako začno odletavati od ščitov naših vojakov, ki so šli v boj ne radi kupčije, kakor Anglež, temveč iz ljubezni do domovine, cesarja in iz ljubezni do Boga. Take čednosti pa so še vedno odvagale lastnosti kramarskih duš.

Anglež je kramar Evrope, Francoz bankir, Rus pa kmet.

Vsa ta družba se je združila pod trgov. firmo, ki se imenuje: Tripel-ententa (trojni sporazum), trgovska družba z omejeno zavezo, ustanovljena v zaščito kraljevih morilcev, z namenom napolniti žepo in razširiti moč družbe po vsem svetu.

Sedanjo veliko kupčijo, ki se imenuje »krvavi ples«, je začela ta družba dne 28. junija t. l., ko je dal družbeni agent, Srb. znamenje s strelom v Sarajevu.

Družbino blagajno vodi Francija, z živim blagom pa zalaga družbo Rusija. Obračun te kupčije bo vodil Anglež.

Če bo šlo vse po sreči?! Sedaj kaže, da se je družba nekoliko uračunala. Da je nastala v velikem podjetju trgovačka kriza. Kaže, da bo moral Anglež kot John Bull široko odpreti svoja usta, da bo vlovil dovolj sape. Če mu je ne bodo pri lovenju sape počila pluća!

Angleški finančni minister je dejal nedavno v nekem svojem govoru: »Tisti, ki bo mogel dati zadnji milijon, tudi bo zmagalec.« To kaže, da hočejo Angleži voditi vojsko do zadnjega. To kaže tudi, da se gre za denar in samo za denar, zemljo in trgovino.

Bankir Evrope Francija je iskala vojno posojilo v Ameriki, kjer ga ni dobila in bo morala sedaj v London ponj. Francosko ljudstvo je silno bogato. Zlatega in srebrnega denarje je v Franciji med ljudstvom zelo veliko. Ampak ljudstvo skriva denar in ga noče dati za vojsko kot je storilo le nemško ljudstvo, ki je v par tednih podpisalo nemški vladi 5000 milijonov vojnega posojila. Ne francoska vlada, temuč francosko ljudstvo je bankir Evrope. Ta bankir bi moral izplačati letos Rusiji 500 milijonov posojila od kredita 2500 milijonov, ki je bil Rusiji dovoljen. Rusija bo prejela najbrže to posojilo na ta način, da ne bo plačala obresti Franciji od svojega dolga, ki ga ima na Francoskem in ki znaša 15.000 milijonov. Turčija ima dovoljega v Franciji 2300 milijonov posojila. Od teh bi morala dobiti letos 230 milijonov. Bo morala pač precej čas čakati, da se ji bo kaj izplačalo.

Tako izgledajo sedaj gospodarske razmere te družbe. Anglež se še zmerom lahko smeja. Tistih par ladij, ki se jih je potopilo in tistih tisoč vojakov, ki jih je izgubil, ne šteje v tej vojski nič.

Ruski kmet je žrtvoval že sto tisoče svojih sinov.

Severna Francija do Pariza je v rokah Nemcev.

Belgija ima samo še Antwerpen, drugo je nemško.

Angleški kramar je zdaj na vrsti, da bo odprl svojo blagajno svojima kompanjonoma Franciji in Rusiji.

Kdo bo vrgel zadnji milijon, je pa še vprašanje. Mi mislimo, da bo Anglež prej zapustil svojo sedanjo kupčijsko zvezo, predno mu bo treba šteti zadnji milijon. Je taka natura Anglež, da za denar zataji vse.

Ta kramar se je tudi rad hvalil, da je med divje narode svojih kolonij zanesel kulturo. In res! Železnica, elektrika, rudokopi i. t. d. vse to je zrastlo v Afriki in Aziji pod Angleži. Ampak

to še ni vsa kultura! V Evropi kaže sedanja vojska nič manjša divjaštva kot so jih zmožni culokafri in drugi divjaki. Le pogledjmo naslednjo sliko!

To je vojska!

V naše molitve za zmago našega orožja, za vojskujoče in padle vojake, moramo vplesti vsak dan tudi zahvalno molitev Bogu, da nam je prizaneseno gledati in čutiti od blizu vse strahovitosti sedanje vojske. Ognjeni krst smo prejeli s tem, da so padle na nas skrbi za v vojsko odišle, da so se naši domovi izpraznili, da je narastlo delo, da so se skrbi pomnožile, da objokujemo padle sorodnike in čutimo z ranjenci. In vendar, kako malo je vse to v primeri s trpljenjem onih, katerih domovi stoje na ozemlju, ali blizu ozemlja, kjer se bije vojska.

Koliko zla že morajo prenašati ubogi naši bratje iz juga in severa, ki so morali zapustiti domačo zemljo in pribežati k nam in drugam v varstvo! Kako mahnena je nam naložena pokora v primeri z razmerami, ki so zadele ljudstvo v Galiciji, v Vzhodni Pruski, v Belgiji, na Francoskem in sploh povsod, kjer si je vojska izbrala tla za svoj krvavi ples!

Poglejmo sliko s severnega bojišča, kjer je divjala surovost ruskih kozakov.

Široka planjava, vsa posuta z jarki in zakopi. Zrak je napolnjen z duhom po mrličih. Kamor se oko ozre, vse opustošeno, vse požgano. Visoka drevesa, ki so rastle ob cestah, leže v cestnih jarkih. Vsi brzojavni drogovi so podžagani in leže ob cestah. Vas za vasjo, kjer razun mrličev nič ne spominja na nekdanje življenje.

Ob cesti stoje štirje vozovi. Možje in žene in množica otrok je nakopičenih na njih. En sam mož hodi ob pogorišču, iz katerega vstaja še dim. Od vsega gospodarstva ni ostalo drugo kot železna okostja poljedelskih strojev. Polje krog in krog je posuto s širokimi luknjami od granat.

»Poglejte,« mož pokaže na pogorišče, »to je moja hiša, hiša mojega očeta in mojih dedov. Stodvajset let je živel naš rod tukaj in sedaj...«

Peljimo se naprej! Take stvari vidimo dan na dan; vas za vasjo izgleda tako.

V gozd smo prišli. Duh po mrličih nam udari naproti. Tu leži ubit konj, tam mrtev vojak. Kup na kupu. Naprej!

V majhnem mestu smo. Večji del prebivalstva je mesto zapustil. Samo najrevnejši so ostali. Vse prodajalne so oropane, stanovanja razbita. Strašna slika, da huje biti ne more. Pa je še huje, le naprej! Peljemo se mimo gozdov, ki so kot obriti. Peljemo se zopet mimo požganih vasi. Po cesti smo srečali dolgo vrsto vozov, vsi polni ranjencev.

Cestni rob je posut na debelo z rastreljenimi patronami, granatami, vozovi brez koles, vrečami za kruh itd. Le še naprej!

Železni most, ki je bil napravljen čez reko, je razstreljen. Naprej! Zopet majhno mesto. Zopet ista slika kot prej: vse razrušeno in požgano. Samo cerkev stoji. Robovi zvonika so odbiti od granat, križ vrh zvonika je nagnjen. Ceste po mestu so posute z polomljeno hišno opravo, kuhinjsko opravo, knjigami, obleko, perilom. Vsa hišna vrata so razbita, okna istotako...

Tukaj so bili kozaki — to se pozna! Stopim v cerkev. Mrtvaška tišina vlada. Pred oltarjem kleči mlad dragonec in moli iz velikega, starega molitvenika. Dala mu ga je mamica, predno je šel v boj.

Naprej!
Zopet smo na široki cesti in zopet ista slika kot že kilometer in kilometer za nami. Ure in ure vožnje naprej vedno enako. Samo opustošenja, pogorišča, mrličii...

Le naprej! Vedno naprej za kozaki, ki so pustili za seboj take strahovitosti!

Tako nam opisuje te žalostne slike očividec, ki pravi dalje:

Kar so Rusji počeli na svojih potih, ni za primerjati z grozovitostmi, ki so se dogajale za časa balkanske vojske. Častniki tekmujejo z moštvo pri ropanju in pijančevanju. Vse se je pilo, kar je le po špiritu dišalo. V nekem mestecu so opleniili lekarno in vse izpili. Nekateri niso pazili in so pili strup. Nikjer še nisem videl toliko opustošenja kot v tej lekarni. Na stotine steklenic je ležalo po tleh; zdravila, mazila, karbol, cjankali, arzenik, vse razmetano po tleh v toliki množini, da bi s tem lahko zastrupili cel armadni zbor.

Vse, kar vidim, mi stiska možgane, da sem pos'al že brezčuten. Požgane vasi in mesta, razstreljeni gradovi, na cestah in v obcestnih jarkih kupi mrličev, obcestno kamenje kaže sledove krvi... vse to komaj še vidim. Brezčuten grem mimo.

Pozneje kdaj, ko bo to trpljenje preminilo, ko bo dež izpral kri iz obcestnega kamenja, ko bodo mrličii pokopani vasi zopet postavljene; pozneje kdaj mi bodo v nočeh brez spanja stopale vse te grozote pred oči. Sedaj pa romam po teh krajih nelzmerne gorja kot mesečen...

Naprej, zmerom naprej!

Svetovna vojska.

Naše orožje proti Rusiji še zmirom počiva, naše čete se zbirajo na novih postojankah. Mir vlada na bojišču, toda ta mir je podoben tistemu težkemu miru, ki leže v vročih poletnih dneh pred veliko nevihto na naravo. To ni blagodejen mir, temveč težak, dušič mir, združen z nestrpnim pričakovanjem, kaj bo.

Kolikor je mogoči iz dosedanjih poročil sestaviti, znašajo vse izgube na ranjenih in mrtvih avstrijske armade krog 40.000 mož. To je v milijonski armadi majhno, rekli bi, neznamno število.

V boju proti Rusom je treba upoštevati to-le: naša in nemška armada se morata v tej vojski smatrati kot ena armada, zato so nemški uspehi naši uspehi, in narobe. Precej je razburilo naše ljudi to, da se je naša armada v Galiciji umaknila ruski premoči. To pomiri in pojasni krepko tozadevno armadno poročilo, ki se glasi: Po bitki pri Lvovu uvedeno zbiranje naših bojnih sil vzhodno od tam ni dalo samo nam sovražnemu časopisju povod za najzlobnejše izmišljotine in najbolj smešne opazke, ampak je tudi drugod izzvalo napačne predstave o položaju naše armade. Temu nasproti moramo opozarjati na to, da se je omenjeno zbiranje izvršilo povsem prostovoljno, kar dokazuje dejstvo, da tega zbiranja sam sovražnik nikjer ni mogel in ni niti skušal ovirati. Trditve, ki prihajajo od sovražne strani, o uspehih so popolnoma neresnične.

Tako uradno poročilo.

Pristavimo samo to, da nam pogled na prodirajočo nemško armado proti Varšavi pojasni dovolj jasno položaj ruske armade, ki je na eni črti v Galiciji res prodrla, na drugi ji pa grozi upad nemških čet preko Varšave do Peterburga, česar se Rusi že boje.

Na Francoskem trajajo boji neprenehoma že 24 dni. Gre se za Pariz, in boj se bide na obeh straneh s strašno silo. V nemški armadi se bijejo tudi avstrijski vojaki, med njimi slovenski vojaki. Na Francoski strani pa Angleži in zamorci iz Afrike. Končani boj bo brezdvomno precej vplival na položaj svetovne vojske, ni pa pričakovati, da bi bil s tem boj v Franciji že končan. Pariz leži bolj na severu Francije, od njega proti jugu je še mnogo, mnogo francoske zemlje, za katero se bodo bili Francozi do zadnje kaplje krvi.

Na balkanske bojišču prodirajo naše čete v ozemlje Srbije in iščejo, da bi prišlo do odločilnega boja. Na krupanjskih višinah pridobljene zmage naših čet imajo velik pomen za nadaljni razvoj vojske. Južna naša armada je zbrana in je pričela na celi črti z napadi. Bojišče, kjer so naše čete dosedaj dosegle velik uspeh, je oddaljeno od mejne reke Drine samo 20 km. Marsikomu se bo zdel uspeh naših čet majhen. Treba pa je pomisliti to-le: Ozemlje spada med najtežje iz vojaškega vidika. Gorski hrbet, čegar vrhovi se menjajo med 700 do 1000 metrov višine, je izredno skalovit in strm. Naše čete so morale vzeti višine od strme strani, kar se jim je tudi posrečilo. Sedaj jim je treba iti le navzdol, kar prodiranje vsekakor olajšuje. V večjo slavo našim četam gre tudi dejstvo, da so Srbi in Črnogorci jako živali in v boju v gorah jako spretni. Z občudovanja vredno spretnostjo znajo izkoristiti ozemlje. To niso boji kot v Galiciji, na ravnem polju, temveč boji v gorah, v katerih je sovražnik doma kot divja koza v planinah.

Na morjih ni še prišlo do posebnih bojev. Reči se pa mora, da je dosedaj

nemška mornarica v premoči nad angleško. Podmorski nemški čolni delajo Angležem skrbi. Od začetka se je mislilo, da bo angleška mornarica po morjih samo zaplavala, pa se bodo strahu skrile vse sovražne ladje. Sedaj pa kaže, da je strah v angleški mornarici največji in da se njene ladje niti na odprto morje zaplavati ne upajo.

V kolonijah Azije in Afrike so se vršili boji med angleškimi, francoskimi, nemškimi in četami ondotnih domačinov.

Več o vsem tem v odstavku: »O dogodkih na bojiščih«.

AVSTRIJA.

Na Dunaju je bila v nedeljo, 20. septembra, velikanska procesija mož, dunajski otroci pa so se zbrali v cerkvi sv. Štefana, kjer so molili za srečen izid vojske. V cerkvi se je zbralo tudi veliko članov cesarske hiše. — Nam sovražni časopisi razširjajo poročilo, da misli Avstrija na mirovna pogajanja in da je že uvedla tozadevne korake. Vsa ta poročila so zlobno zlagana.

BALKANSKE DRŽAVE.

Rumunija. Dne 17. septembra je zbroval pod kraljevim predsedstvom vojni svet. Trdi se, da je bilo sklenjeno, da postavi Rumunija svoje vojaštvo v Moldavi in da se o tem sporazume z Avstrijo.

Grška. Poveljstvo grškega brodevja je prevzel neki angleški admiral.

Turčija je namesto angleškega admiralca imenovala nemškega za poveljnika svoji mornarici. Države trojnega sporazuma so vsled tega zelo hude na Turčijo in ji groze. — Turčija namerava tudi proti Grški ostreje nastopiti. Vzrok, ker grške oblasti v Macedoniji zaplenjujejo posestva mohamedancev. — Glede odprave posebnih pravic tujih podanikov v Turčiji bodo veleposlaniki izročili turški vladi novo spomenico. Turčija je tujim podanikom že naložila osebni davek.

Albanija. Nova albanska država se hitro urejuje. Upajo, da bodo mogli kmalu sestaviti senat, v katerem bo imel vsak okraj dva zastopnika. Kakor hitro se popolnoma uredi, izvolijo novega kneza. — Skupščina v Tirani se je izjavila proti vrnitvi Essad paše v Albanijo.

Bolgarija. V Bolgariji jemljejo z velikim zadovoljstvom na znanje, da dela Avstrija na to, da dobe Makedonijo Bolgari. S tem so v primeri prazne ruske obljube nič in listi pravijo, da Bolgari ne bodo sedli na lim Rusom, ki jih s praznimi obljubami vabijo, da naj pomagajo Srbom.

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE.

Nemčija je najela doma večje vojno posojilo. To posojilo je prekoračilo že znesek 4 milijarde, ker so ljudje v tako obilnem številu podpisovali izjave za posojilo. To kaže, da nemško ljudstvo zaupa vladi in da je nemško gospodarstvo močno. — Kako stoji nemška armada, je najbolje razvidno iz brzojavke, ki jo je poslal te dni nemški državni kancler v Švico. V brzojavki pravi: Ruske in francoske čete nimajo niti pedi nemške zemlje v svoji lasti. V Belgiji vlada popoln red. Pri Tanenburgu in mazurskih močvirjih je 150.000

Rusov pobitih. V Nemčiji je dosedaj 300 tisoč vojnih ujetnikov. Vpljenjenih je 2000 topov. — V dosedanjih bojih je bilo odlikovanih z železnim križem prve in druge vrste 38.000 nemških vojakov. — Nemčija je dosedaj naložila francoskim in belgijskim mestom 751 milijonov vojne kontribucije. Ena desetina je že plačana. — Splošno mnenje v Nemčiji je, da bo Nemčija takrat sklenila mir, kadar bo položaj tak, da je v bodočnosti izključen vsak napad na Nemčijo.

Italija. Laški socialisti so imeli posvetovanje, na katerem so odobrili nevtralizacijo Italije. Poudarjalo se je, da mora ostati Italija nevtralna, ker: 1. govori proti vojski splošno razpoloženje ljudstva, ki ni za vojsko. 2. Mora ostati Italija nevtralna zato, da bo med velesilami posredovala za mir in postavila nove temelje, na katerih naj se Evropa prerodi. Ti temelji so: splošno razoroženje, glasovanje ljudstva o vojski, vojno razsodišče. — Neki italijanski minister je izjavil, da ni izključeno, da se ne bi tudi Italija vmešavala v vojsko, in sicer bi se lotila orožja na korist Avstrije in Nemčije. To pa le v slučaju nujne potrebe. — Vesti, da Italija posreduje med Nemčijo in Francijo za mir, so se izkazale kot neresnične. — Italijanska vlada je izvedela, da vabijo francoski nabiralci ob francosko-italijanski meji mlade Italijane, da naj vstopijo v francosko armado. Odredila je zato stroge odredbe, da to prepreči.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Francija. Francoski poslanik v Rimu je z lepaki razglasil, da se morajo vsi Francozi do 48. leta starosti vrniti v domovino. — Načelnik francoskega vojnega zrakoplovstva je padel. — Nekateri francoski listi očitajo Rusom, da so kršili pogodbo s tem, da niso vrgli glavne svoje moči proti Nemcem, temveč proti Avstriji. — Ameriška vlada ni dovolila, da bi dobila Francija v Ameriki posojilo. Iskala ga bo v Londonu. — V nekem oklicu na francoske vojake se bere: Naj stane, kar hoče, mi moramo zmagati. Sicer pride konec Francije. Leta 1871. so nam Nemci vzeli Alzacijo in Lotaringijo. Sedaj bi nam pa vzeli mnogo več. Leta 1871. so nam Nemci naložili 5000 milijonov vojne odškodnine. Sedaj bi znašala odškodnina 20 do 30 milijard, mogoče še več. Za to odškodnino bi se moral francoski kmet in delavec mučiti stoletja. Mi ne bi imeli nobene armade več, nobenega vojnega in trgovskega brodevja, nobene industrije in nobene trgovine. V našo deželo bi prišla velikanska beda. — Francoske izgube v zadnjih bojih se cenijo na sto tisoč mož. Francosko levo krilo je popolnoma potolčeno. — Med množičnimi mrtvimi sovražniki Črnogorci so našle avstrijske čete tudi več Francozov, ki so pripadali francoski posadki v Skadru in prišli od tam na pomoč Črnogorcem.

Anglija. Angleži v Londonu imajo strah pred nemškimi zrakoplovi, na morju pa pred nemškimi minami. Čimdalje bolj prihaja na dan, da se je tudi Anglija že mesece pred napovedjo vojske pripravljala za napade. Načrt je bil ta, da vkorakajo francoski in angleški vojaki skozi Belgijo

v Nemčijo. — Po poročilih listov stane vojska Anglijo vsak dan 100 milijonov mark. — Anglija je poslala v Francijo do sedaj krog 100.000 vojakov. — Na pritisk Anglije sta odklonili Rusija in Francija japonsko ponudbo, da pošlje pol milijona japonskih vojakov v Evropo. — Del angleškega brodovja je dobil nalog, da gre v Sevastopolj k ruskemu brodovju.

Srbija. Nekateri dunajski listi poročajo, da se je srbski kraljevi dvor preselil iz Niša, ker se ni čutil tamkaj vsled nevolje prebivalstva več varnega. — Tudi se poroča, da namerava srbski kralj Peter prositi Avstrijo za premirje. — Srbsko ljudstvo je posebno jezno na prestolonaslednika Aleksandra in princa Jurija. Oba straži vojaštvo in orožništvo, ker se boje atentata. — Srbski major Tankosić, ki je morilec v Sarajevu v Beogradu izročil revolverje, je padel v boju z našimi četami. Tako poročajo dunajski listi. — Nemiri v Novi Srbiji vedno bolj rastejo. Veliki most pri Šmokovici, na progi Solun-Niš, je razstreljen. Pri tej priložnosti je prišlo do krvavega spopada med vstaši in srbsko vojsko, ki je bila pognana v beg. V Mitrovićih so vstaši uničili kolodvorsko skladišče in razdrli železniško progo. Brzojavna zveza Solun-Niš je pretrgana. — Bolgarski listi poročajo, da so srbske čete duševno popolnoma pobite. V nekih topniških polkih se je moštvo uprlo in uničilo lastne topove. Poroča se, da so Srbi v dosedanjih bojih izgubili 60.000 mrtvih, ranjencev in ujetnikov.

Rusija. Car ne pojde k armadi. — Ruski poslanik Izvoljski je odšel s francosko vlado v Bordeaux. Od tam pa se je podal na Angleško. Ta mož je v začetku vojske dejal: »To je moja vojska.« To pomeni, da je ruska diplomacija delala že dolgo za vojsko. Izvoljski je bil pred leti ruski vnani minister. — Bivši minister Witte je povedal časnikarjem to-le: Položaj je zelo resen. Lastna moč se ne sme preveč precenjevati in ljudstvo se ne sme zavajati z napačnimi upi. Sovražnik je močan in časopisje naj pripravlja ljudstvo na morebitne težke poraze.

DRŽAVE V DRUGIH DELIH SVETA.

Afrika. V Kairu so mohamedanci razburjeni proti Angležem. Tudi v Maroku vre med ondotnimi domačini proti Francozom. — Buri, Angleži in zamorci so vpadli v Nemško Južno Vzhodno Afriko. Poveljuje jim burski general Botha. — Vsi Buri niso s tem zadovoljni, temveč smatrajo mnogi nastop proti Nemcem za nemoder.

Vzhodna Azija. V rusko zunanje ministrstvo prihajajo poročila od poslanstva v Pekinu in od konzulatov na Kitajskem in v Mandžuriji, da med ondotnim prebivalstvom vre proti Rusom.

Japonska. Med japonskim ljudstvom ni nobenega navdušenja za vojsko Japonske proti Nemčiji. — Japonski justični minister je po poročilih listov dejal: Kakor hitro zasede Japonska Kiaučau, se sovražnost v japonskih in kitajskih vodah ustavi. Japonska bo stala ob strani in bo vojsko opazovala, če se bo v Evropi še vojvala. Le če bi Nemci ogrožali mir na Vzhodu, bo Japonska v zvezi z Anglijo

skrbela, da Nemčijo popolnoma prepodi iz vzhodne zemeljske oble. — Tudi Japonska se je izjavila, da bo sklepala mir sporazumno z Rusijo, Anglijo in Francijo.

Amerika. Vojni minister v Kanadi je izjavil, da pošlje Angležem na pomoč 31 tisoč vojakov.

O dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOMI

Avstrija — Srbija.

Ponedeljek, 21. sept. 1914.

Od srede septembra naprej prodirajo naše čete povsod v notranjo Srbijo. Razmere v srbski armadi so zelo žalostne. Denarja in živeža manjka Srbiji.

Torek, 22. sept. 1914.

V nekaterih artiljerijskih polkih so se vojaki uprli in so lastne topove uničili. Upor v srbski artiljeriji grozi, da okuži vso srbsko armado.

Sreda, 23. sept. 1914.

Naša vojska napreduje v Srbiji z napadi, da s tem prisili srbsko glavno vojsko do odločilne bitke.

Četrtek, 24. sept. 1914.

V Srbiji se bore naše vojne sile z največjo vztrajnostjo za uspeh. Zelo važne postojanke so že v naši posesti. V teh bojih je bilo zaplenjenih tudi več srbskih topov.

Dalje se uradno poroča: Iz ravnokar došlih poročil se vidi, da so sedaj obvladujočo višino zapadno od Kropanja (Jagodnja planina—Biljek—Črni vrh), za katere so se vršili večdnevni hudi boji, vsa v naših rokah in da je sedaj tu srbski odpor zlomljen. Da se je med temi boji posameznim srbskim in črnogorskim četam posrečilo vdreti v tiste kraje, kjer so stali le maloštevilni orožniki in neobhodno potrebne varnostne posadke, pri značaju dežele ne more nikogar presenetiti.

Petek, 25. sept. 1914.

Vedno težavnejši postaja položaj srbske armade. Pred kratkim je bilo uničenih 14000 mož srbske najboljše armade v Sremu in Banatu, sedaj pa so odločilno premagane na lastnem ozemlju veliko močnejše sile. Kolera zahteva dan na dan večje žrtve, macedonske čete ovirajo dovoz živil in municije. Naše čete, ki so krvavo razbile upad Srbov na naše ozemlje, sedaj zmagonosno napredujejo. V bližini Drine in Save je naša vojska že preteklo nedeljo osvojila Dunovar, potem ko je uničila odpor srbske vojske. Po boju so šle avstrijske čete naprej in vzle kraja Pričinovac in Seravico. Zasedli smo hitro to celo ozemlje, a čete, ki se bore južno od imenovanih krajev, so v neprestani zvezi z glavno armado.

Sobota, 26. sept. 1914.

Naše čete se bore z največjo žilavostjo za končni uspeh. Zelo važne po-

zicije se že nahajajo v naših rokah. V teh bojih sodeluje tudi naše topništvo.

Uradno se poroča: Na balkanskem bojišču je položaj tudi od zadnjih dovolj jasno govorečih poročil ostal neizpremenjen ugoden.

PROTI RUSOMI

Avstrija — Rusija.

Ponedeljek, 21. sept. 1914.

O odločilnem ruskem napadu ni ničesar čuti. Rusi se zelo počasi pomikajo za našimi četami. Vse reke so narastle, zato je prehod čez nje zelo težaven.

Sreda, 23. sept. 1914.

Naše čete počivajo v novih pozicijah in se menjujejo. Vojaki dobivajo po potrebi nove čevlje in obleko kakor tudi novo orožje, tako da bodo popolnoma sveži in s pomlajenimi močmi lahko šli v nove boje.

Četrtek, 24. sept. 1914.

Na ruskem bojišču se zadnje dni niso vršili nobeni boji razen nekaj prask. Naše čete so kljub trajno neugodnemu vremenu v najboljšem stanu.

Sobota, 26. sept. 1914.

Nova razporedba naših čet je končana. Ruska težka artiljerija je iz velike daljave obstreljevala naše utrjene postojanke, pa ni dosegla nobenega uspeha.

Nemčija — Rusija.

Ponedeljek, 21. sept. 1914.

Nemške čete so dne 17. t. m. pri Avgustovu, ki je zahodno od trdnjave Grodna, blizu pruske meje, predgala 4. finsko strelsko baterijo. Pri prodiranju proti trdnjavi Osafa sta bila kraja Grajevo in Szegmin po kratkem boju zavzeta.

Torek, 22. sept. 1914.

Nekateri angleški listi poročajo, da pripravljajo v Rusiji izredna sredstva, da zastavijo nemški armadi generala Hindenburga pot. Ta armada je baje močna 750.000 mož, stoji že na ruskih tleh in bo začela z napadi korakati proti Varšavi. Rusi mislijo, da bi bilo potrebno, precejšnji del ruskih čet, ki stoje v Galiciji proti avstrijski armadi, odpoklicati in jih poslati proti nemški armadi.

Nemški generalni štab poroča, da je položaj armade proti Rusom neizpremenjen.

Četrtek, 25. sept. 1914.

Vrhovni poveljnik armade je izdal na vojake dnevno poročilo, v katerem pravi med drugim: Odsedaj imamo na obširnih bojnih poljih zaznamovati sledeči plen: Več sovražnih zastav, okoli 80.000 neranjenih ujetnikov, najmanj 150 topov, veliko strojnih pušk, municijskih kolon in brezštevilno vojnih voz. Število vojnega plena pa se vedno množi. Za to se je zahvaliti vaši bojaželjnosti, vašim občudovanja vrednim nastopom in vaši sijajni hrabrosti. Počastite Boga, On bo tudi naprej z nami!

Sobota, 26. sept. 1914.

Listi poročajo, da se je ruski vojni minister izjavil, da se bo Rusija vrgla z vso silo na Nemčijo in zato odpoklicala mnogo čet iz Galicije na nemško mejo.

PROTI FRANCOZOMI

Nemčija, Avstrija — Francija, Anglija, Belgija.

Ponedeljek, 21. sept. 1914.

Položaj je splošno neizpremenjen. Na celi bojni črti je angeško - francoska armada potisnjena nazaj. Napad na močne, na mnogih črtah zaporedoma utrjene postojanke francoske in angleške armade, more le počasi napredovati. Priprave za napad nemške armade na utrjeno črto južno od Verduna, so končane. V Alzaciji stoje nemške čete ob meji francoskim silam čisto blizu nasproti.

Nemški generalni štab poroča: Pri napadu na francosko angleško armado so na posameznih mestih nemške čete napredovale. Mesto Reims (Rejms) leži v francoski bojni črti. Prisiljeni, da odgovarjamo na ogenj, obžalujemo, da trpi mesto vsled tega škodo. Naročilo se je, da naj se mestno cerkev kolikor mogoče varuje. V sedanjih Vogezih je bil na Dononu pri Senones in Saales odbit napad francoskih čet. (Donon je del gorovja Vogezi, Senones in Saales sta kraja ob alzacijski meji. Senones leži na francoskem, Saales pa na nemškem ozemlju.)

Torek, 22. sept. 1914.

Generalni štab poroča: Pri bojih za mesto Reims so nemške čete osvojile trdnjavam podobne višine Craomyle in pri prodiranju proti gorečemu Reimsu zavzele tudi kraj Bethmy. — Pri napadu na obrambno črto južno od Verduna smo prekoračili zmagovito vzhodni rob ozemlja pri Louaine, ki so ga branile čete 8. francoskega armadnega zbora Francoski napad na severozahodni fronti proti Verdunu smo odbili. — Severno od Toula je naš artiljerijski ogenj francoske čete v taboru presenetil. — Splošno se danes na francoskem bojišču niso vršili danes večji boji. — V Belgiji je položaj neizpremenjen.

Četrtek, 24. sept. 1914.

Na desnem krilu nemške armade na oni strani reke Oise boji počivajo. Obkoljevalni poizkusi Francozov niso imeli nobenega uspeha. Vzhodno v argentinskem gozdu ni bilo včeraj večjih bojev. Vzhodno od Argenov so tekom dneva zavzele nemške čete Varennes. Prodiranje napreduje.

Armadni oddelki, ki napadajo zapiralne utrdbe južno od Verduna, so zmagovito odbili francoske protinapade, ki so se izvršili iz Verduna čez reko Maas in iz Toula, vjeli veliko Francozov ter zaplenili topove in strojne puške. Prišel se je z vidnimi uspehi ogenj težke artiljerije na zapiralne utrdbe Prigon, les Parsches, Camp des Rosmains in Liouville.

61

V francoski Lotaringiji in ob alzacijski meji so bile na nekaterih mestih francoske predstraže potisnjene nazaj. Prava odločitev še ni nikjer padla. Iz Belgije ni nič novih poročil.

Petek, 25. sept. 1914.

Nemške čete na Francoskem se zmagovito drže. Sovražnika držimo z železnimi rokami. Poizkusi sovražnika, da bi predri naše bojne črte, so bili odbiti. Mrebitni bodoči taki poizkusi bodo pač ostali brezuspešni. Pripravljajo se odločilni boji, ki pa potrebujejo do dozorelosti še nekoliko časa. Izgube so izredno težke, sovražnikove še težje. Na Nemški strani je opravičeno upanje na zmago.

Dalje se poroča: Danes v splošnem ni bilo znatnih dogodkov. Posamezni delni boji so bili za nemško orožje ugodni. Iz Belgije ni nič poročil.

Sobota, 26. sept. 1914.

Nadaljevanje bojev je privedlo na skupnem desnem nemškem krilu do novih bojev, v katerih še ni padla odločitev. V sredini bojne črte se ni danes razen posameznih sunkov ničesar zgodilo. Južno od Verduna so Bavarci zasedli fort Camp des Romains. Nemške čete so tam prekoračile reko Maas.

Listi poročajo, da so Belgijci predri pred enim tednom čez Mecheln do Löwena. Poveljeval jim je baje sam belgijski kralj. V hudih bojih, ki so trajali tri dni, so jih vrgli Nemci nazaj do Antwerpna.

Nedelja, 27. sept. 1914.

Glasom zadnjih poročil iz nemškega velikega glavnega stana je položaj nemške vojske na francoskem bojišču tako ugoden, da se lahko računa s popolno zmago nemškega orožja.

Listi poročajo, da so bile zadnje dni na francoskem bojišču popolnoma uničene tri angleške konjeniške divizije, ki so naskakovale nemško topništvo. Od 12.000 mož se jih je vrnilo 220.

PROTI JAPONCEMI

Nemčija — Japonska.

Ponedeljek, 21. sept. 1914.

Japonci se približujejo nemški trdnjavi Tsingtau (Čingtau).

NA MORJU.

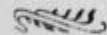
Nemčija — Anglija.

Priznava se na splošno, da nemško podmorsko brodogje izvrstno deluje. Listi pravijo, da je Anglija sicer vladarica morja, Nemčija pa je gospodarica morskih globin. — Nemška križarica »Emden« je v Bengalskem zalivu vjela šest ladij, pet jih je potopila, šesto pa poslala z moštvo v Kalkuto. — Angleška križarica »Pegasus« je potopila nemško topničarko »Mowe«. — Ko so na angleški križarki »Pegasus« snažili stroj, je nemška križarica »Königsberg« napadla »Pegasus« in ga tako poškodovala, da ni za nobeno rabo več. 25 mož je bilo ubitih, 30 pa ranjenih. Angleške križarke Abkour, Houge in

Cressy so v Severnem morju potopili nemški podmorski čolni. — Nemška križarica »Emden«, o kateri poročamo zgoraj, se je pojavila pred Madrasom in s streljanjem užgala dve skladišči olja. Angleške utrdbe so odgovarjale na ogenj. Križarica pa je pogasila svoje luči in izginila v temi. Madras je veliko pristaniško mesto na vzhodni obali Indije. — Križarica »Emden« je s tem, da je potopila pet angleških ladij, napravila Angležem 18 milijonov škode. Angleški podmorski čoln »A E I« je s 35 možmi posadke potopljen.

Avstrija — Francija.

Dne 19. t. m. se je pojavilo francosko brodogje pred malim dalmatinskim otokom Pelagozo, kjer stanuje le paznik morskega svetilnika z družino. Paznik oskrbuje tudi mednarodno vremensko postajo in bi imel vso pravico do mednarodnega varstva. Te uboge ljudi so oddelki francoskega brodogja napodili, poškodovali vse priprave pri svetilniku, pokvarili pitno vodo, raztrgali zastave in vzeli ubogi družini vse perilo in ves živež. To je res junaštvo! — Francosko brodogje, ki je brezuspešno bombardiralo Punta d'Ostiro, je dne 19. t. m. ob 6. uri zjutraj ponovno se pojavilo pred Bako, obstreljevalo eno uro vzhodne forte iz težkih topov, trikrat zadelo in ranilo enega topničarja. Nato je odplulo brodogje, ki je štel 40 ladij, proti otoku Visu, obstreljevalo vremensko postajo in svetilnik in ranilo dva moža. Ob peti uri popoldne je odplulo brodogje od Visa v južno zahodni smeri in izvršilo med potjo »junaštvo« pri otoku Pelagoza, o katerem poročamo zgoraj.

Gospodarske vesti.

Kmet ne sme gospodariti, kakor je njemu všeč, temveč je treba gospodariti po razmerah in tržni ceni pridelkov. Misliti mora naprej, kako se zna trgovina in cene njegovih pridelkov razviti. Gotovo še nismo nikdar doživeli tako važnih in strašnih časov, kakor jih imamo zdaj. Te razmere bodo skozi več let volivale na razvoj našega gospodarstva. Vsak pametni gospodar bo po danih razmerah uredil svoje delo. Sedanje razmere nam kažejo prav čudno sliko.

Dne 25. septembra so plačevali na Dunaju pšenico po 37—37.90 K 100 kg, navadno 33.50—34.50 K, ječmen 20—21 K, turšico 19.70—20.30 K, oves 21.70—23.40 kron. V Berlinu je bila pšenica po našem denarju 100 kg 28.32 K, ječmen 27.37 kron, turšica 26.43 K, oves 26.68 K.

V Severni Ameriki je bila v istem času pšenica 100 kg po 20.50 K. Argentinija je poslala v Evropo v enem tednu 7000 vagonov turšice, ki je v ceni zelo padla.

Kaj pa nas vse to uči? — Pri nas v Avstriji je zdaj na celem svetu najdražja pšenica. Gotovo niso v severnih deželah še dosti omlatili, da ni prišla pšenica iz teh krajev še na trg. Gališka žetev ni le-

los za druge dežele skoro ničesar dala. V Nemčiji je pšenica veliko cenejša, čeprav imajo tudi tam carino. Dokazano je tudi, da je pšenice po deželah izven Evrope še silno veliko. Ker se bo v srednji Evropi vsled visoke cene pšenični kruh veliko manj jedel in zdaj sploh ne morejo k nam žita iz tujine pripeljati, bo žito tam ostalo neprodano. Ko se mir sklene, bo žita zadosti, cena bo padla. Nikar torej pšenico preveč doma stiskati. Skoro bi bilo boljše zdaj prodati in pozneje nekaj več nazaj kupiti po nižji ceni, kar bo le v slučaju, da se vojska kmalu konča, kazalo izvršiti. Še večja napaka bi bila, da bi hoteli kmetje vsled ugodne cene še več pšenice sejati. Res je s pšenico malo dela, toda takih cen ne bomo več doživeli. — Ostanite torej le pri navadni množini strni, ker moč našega gospodarstva je le v živinoreji.

Drugi zanimiv pojav se nam kaže v ceni turšice, ječmena in ovsu pri nas in v Nemčiji. Ječmena se največ za pivo porabi, kar ga pride naprodaj. Letos pripočajo, da bi se malo piva pridelalo in tem več ječmena za kruh porabilo. — To vprašanje nas ne zanima posebno.

Oves, turšica in ječmen se porabijo po drugih deželah večinoma za živalsko krmo. Pri nas je krmiljenje z žitom še zelo malo razširjeno, čeprav gospodinje dobro vedo, kaj zobanje prašičem pomaga. Na Nemškem se molznim kravam vedno polagajo močna krmila, med temi so tudi imenovana žita. Še veliko več pa porabijo ječmena in turšice za pitanje prašičev. Na milijone je prašičev, ki so jih na Nemškem le z žitom krmili. Glavna krma je bil ruski ječmen in ameriška turšica. Zdaj se ne dobi ne ječmen iz Rusije, ne kuzuza iz Amerike. Velike zaloge trgovcev so kmalu pobrali, cene krmilnim žitom so rasle, zdaj gre že h koncu. Mnogo živine, zlasti prašičev bo treba prodati, ker jih ne bo mogoče več rediti. Tudi cene drugim močnim krmilom so vedno višje. Odtod se da razlagati, zakaj je cena krmilnim žitom na Nemškem tako visoka.

Pri nas se je doslej rabilo v primeri z Nemčijo zelo malo močnih krmil, zato je pa cena tem žitom nižja, kakor v Nemčiji.

Pri živini se nam pa kaže drugačna podoba. Goved je začela v ceni rasti. Že na naših semnjih se pozna pri 1 kg za 10 do 14 vin. Cena se bode še dvignila. Vpovedati moramo, da so kraji, kjer divja vojska, — stokrat večji od Kranjske —, že zdaj popolnoma opustošeni, hiše in gospodarska poslopja požgana, živina uničena. Pri nas pride doslej le Galicija vpoštev, ki je štela pri zadnjem štetju 2.505.079 glav govedu in Bukovina z 241.422 govedu, t. j. 30% vse avstrijske živinoreje. Iz Galicije v bližnjem času ne bo, prišlo veliko živine. Še veliko hujše je pa na Francoskem in v Belgiji. Še v več letih se ne bo rana v gospodarstvu zacelila. Za nekaj let smo varni, da cene goveje živine ne bodo posebno nizke.

Še resnejše je vprašanje prašičev. Sicer gredo zdaj cene nazaj. Kmetje so boječji in silijo s prašiči naprej. V severnih krajih vpliva tudi prazna misel, da bi znali priti sovražniki. Sicer je pa vselej v jeseni veliko prašičev naprodaj. Tu se nam zo-

pet kaže, kako neumno gospodarijo mali reveži. Spomladi, ko se prve bilke prikažejo, mora imeti prašiče, naj bodo še tako dragi. Kake zanikrne ščetince, kateere bi bilo najboljšo tja pometati, plača skoro po 3 K 1 kg žive teže. Prodati jih pa mora v jeseni, ko so prašiči najbolj poceni. Razni prekupci znajo dobro izrabiti to zadrego. Okoli Velike noči so bili prašiči na Dunaju in velikih trgih veliko cenejši kakor so zdaj. Plačevali so jih vendar naši prekupci doma do 1.24 K. Zdaj jih plačajo le 1.04—1.06 K. — Koliko pametnejše bi bilo, ko bi spomladne prašiče avgusta ali septembra prodali in si potem napravili za zimo jesenčke, ki bi bili aprila naprodaj, ko so vselej prašiči najdražji. — To le mimogrede. Stanje prašičereje je pa zdaj sledeče: Iz Galicije in Bukovine ne bo dosti prašičev prišlo v našo državno polovico. Galicija je imela pri zadnjem štetju 1.835.464 prašičev, Bukovina pa 219.298, torej skupno skoro tretji del vseh prašičev v Avstriji. Ogrska bo v prašičereji zelo opešala, ker ne bo več zadnjega žita. Pri sedanjih cenah žita se bo vse prodalo. Iz Srbije še dolgo let ne bo nobenih prašičev, Nemčija bo morala rejo prašičev omejiti, Severna Francoska je pa opustošena. Prve tedne prašiči ne bodo imeli posebne cene, toda pozneje se mora cena prav zelo dvigniti. Dobre cene prašičev so nam še za precej časa zagotovljene, ker se raba prašičje pečenke in vseh drugih izdelkov vedno bolj širi.

Mi smo v izredno ugodnem položaju, da razmere zase izkoristimo. Prstine bo zelo veliko. Tudi paša je na razpolago. Dokazano je, da imajo svinjice, ki se veliko pasejo, navadno veliko zdravih mladitčev. Torej je paša najboljši pripomoček, si zagotoviti srečo v prašičereji.

Torej le sejte žito, toda ne več kot navadno. Naj vsak prav globoko orje tudi strni. To je prav dober gnoj. Toda prihodnost našega gospodarstva bo le v živinoreji in še posebno v prašičereji.

Dom in svet.

Cesarjev god. Prihodnjo nedeljo bo praznoval naš cesar svoj god. V dolgih letih njegovega življenja je bilo gotovo malo njegovih godov praznovanih v takih razmerah kot se bo to letos zgodilo. Skofijska konferenca na Dunaju je sklenila, da naj bo ta dan molitven dan za ljudstvo cele Avstrije. Tudi slovensko ljudstvo se bo ta dan združilo z drugimi avstrijskimi narodi v goreči molitvi in prošnji: Bog naj ga ohrani in da venčati visoka njegova leta z zmagošlavnim mirom, ki naj osreči njega in njegove udane mu narode!

Otroci molijo. Iz Dunaja in drugih mest in krajev v Avstriji prihajajo poročila, kako otroci molijo za zmago. Tudi pri nas otroci mnogo molijo. Tekom septembra so se na mnogih krajih ustanovile »obhajline zaveze otrok«. Kolikor domačinov je šlo na bojišče, toliko otročičev hodi po nekaterih župnijah dan nadan k mizi Gospodovi. Drugod se

združujejo otroci o prostih popoldnevih ali ob večerih v cerkvi. Tam molijo za vojskujoče, za ranjence, za padle; molijo za očeta, brata, sorodnika, znanca; molijo za domovino, za državo in za cesarja. Prav tako! Saj stoji vse ljudstvo pred sodnim stolom Vsemogočnega. Pošljimo deco v prve vrste prosilcev, da bi bil Bog milostljiv zavoljo nedolžnih otročičev. Milostljiv domovini in vojakom našim!

O gospodinjskih tečajih. Na razna vprašanja naznanja deželni odbor, da ne bo gospodinjskih tečajev, dokler traja vojska, oziroma dokler ne nastopijo redne razmere. Tečajev ni mogoče imeti, ker manjka sedaj deželnemu odboru za razne važne stroke potrebnih učnih moči.

Nadvojvoda Salvator se je za letošnjo jesen nastanil v Gorici. Stanuje v vilji Ceconi na Solkanski cesti.

Duhovniške vesti. Podeljena je župnija Trebnje č. g. Jožefu Plantariču, župniku na Dobrovi pri Ljubljani, in župnija Begunje pri Cerknici č. g. Dominiku Janežu, župniku v Studenem.

Novi grobovi. Na severnem bojišču je padel član izvršilnega odbora S. L. S. Andrej Beričič, trgovec na Raketu. — V Mengšu je umrla po kratki bolezni učiteljica Fr. Stepišnik. — V Trnovem na Notranjskem je umrla samostanska sestra Ludmila Šircelj. 16 let je bila v trnovskem samostanu. — V Ljubljani je umrl spoštovani in priljubljeni učitelj Ivan Okorn.

Nesreče. Brzovlak je povozil med Planino in Logatcem nekega mladega fanta. Umakniti se je hotel tovrstnemu vlaku, pa je prišel pod brzovlak, ki mu je preklal glavo. Bil je na mestu mrtev. — V gozdu pri Dravljah so našli obešenega Luka Cuznarja, železniškega sprevodnika iz Sp. Šiške št. 117. Cuznar je odšel še prejšno soboto, 19. t. m., od doma. Njegovo truplo so prenesli v mrtvašnico v St. Vidu. Mož je vsled padca z vlaka na Dolenjskem postal slaboumen. To je bil vzrok njegovi nesrečni smrti. — V ponedeljek zjutraj se je vozil s čolnom po Ljubljani pri Selu mizarski pomočnik Pavel Šetina. Ker ni bil vajen veslati, se mu je čoln preobrnil, Šetina je padel v vodo in utonil.

Predrzen tat. V noči od 16. do 17. septembra je prišel v farovško drvarnico na Trsteniku predrzen uzmovič krast kure. Blizu spečji hlapec, ko začuje kurji vik, hitro skoči gledat, kaj je. Ko vidi, za kaj se gre, pograbi vrata, da bi tička v drvarnico zaklenil. Tatu pa seveda ta namera ni bila všeč. Začela se je borba, kdo bo obvladal duri. Ker je tatu trda predla, pograbi poleno in udari hlapca z močjo po glavi, da se mu je v trenutku vtila kri. Tat je bos pete odnesel, pustil pa je vrečo z dvema kurama. Za to smolo se je menda maščeval, da je pred vasjo Trstenik vlomil vrata v kapelico Žalostne Matere božje in oropal nabiralnik.

Vlom. Iz Soteske na Dolenjskem se poroča: V noči od 11. na 12. t. m. sta vlomila med polnočjo in eno uro po pol

nočji dva moška v hišo Fr. Bukovec v Loški vasi (vulgo pri Jamčarju), poškovala par vrat in okno in ukradla nekaj kokoši. Ker je bil gospodar poklican v vojsko in leži ranjen v Ljubljani in so ženske same doma, sta upala vlomilca na bogat plen. Vendar sta delala prehrupno, da so se domači kmalu zbudili in tatova prepodili. Enega izmed vlomilcev so ženske spoznale in bosta torej kmalu oba prišla v roke pravice.

Cesar zadel v loteriji. Dne 22. septembra se je potegnila v razredni loteriji srečka št. 1. Lastnik srečke je naš cesar, ki je s tem zadel 200 K. Ravnateljstvo mu je srečko poklonilo, ko je bila v Avstriji vpeljana razredna loterija.

Glavna razprava proti Prinčipu in lovarišem se bo vršila koncem novembra v Sarajevu. Preiskava je dovršena in obtožnica, ki obsega kakih 500 strani, izdelana. Razprava, ki bo trajala več dni, se bo vršila pred kazenskim senatom in ne pred vojnim sodiščem, ker se je atentat izvršil še pred vojnim stanjem v Bosni. Razen atentatorjev Gabrinoviča in Prinčipa se bo moralo zagovarjati pred sodiščem še 26 sozarčnikov. Material, ki se nahaja v rokah sodišča, dokazuje, da je bila po celi Bosni razširjena dobro organizirana veleizdajalska sodrga. V sarajevskih zaporih se nahaja tudi srbski obmejni orožnik Vujič, ki je omogočil napadalcem prehod čez mejo. Ta je potrdil vse, kar se nahaja v spomenici ministrstva zunanjih zadev.

Kako se je spremenilo! Pred mesecem se je bila naša Ljubljana vsa polna vojaštva, ki je polno navdušenja se pripravljalo za pot v boj. Cvetlja, kot še nikdar pri nobenem prihodu najdražjih gostov so nanosile nežne roke v pozdrav našim fantom. Vse je kipel navdušenja, vse ulice so bile polne, kolodvor obtegan. Sedaj so pa prišli težki jesenski, deževni dnovi in tudi v Ljubljani je dolgočasno. Prazno je mesto, ulice ožive najbolj, ko se naša mladina iz šol vrača, zvečer pa je mir in ni čuti prepevanja in nemirov, kot je bilo v Ljubljani zelo pogosto. Tudi Ljubljana je poslala mnogo vrlih mož in fantov tja gori na sever. Nekateri se že vračajo za nekaj časa. Srečujemo jih po ulicah. Roke, noge ali glava so jim obvezane. Zdravijo se na domačih tleh in se pripravljajo, da pohite nazaj. Pozdrav tem junakom v Ljubljani in drugod pri nas! Pozdrav in spoštovanje! Vredni so, da se sname vsak klobuk pred njimi in jih prijateljsko pozdravi. Saj so se bili, saj so že kri prelili in jo bodo še, za domovino, cesarja, vero našo, za naša mesta in vasi. Bog vas živi, junaki!

Pošastite Boga, On bo tudi naprej z nami! Tako kliče svojim vojakom zmagoslavni poveljnik nemške armade, ki se bori proti Rusom. Prosite Boga, kličejo ljudstvu sedaj širom Evrope. Vse moli za zmago. Stotisoč avstrijskih otrok sklepa sedaj vsak dan svoje roči-

ce v molitvi proti nebu za našo zmago. Moli cesar in njegova družina, moli ljudstvo, molijo politiki in diplomatje. Francosko ljudstvo kliče na pomoč sv. Genovefo in devico Orleansko. Iz Peterburga so prenesli eno najbolj češčenih ruskih podob, ki predstavlja, kako se je prikazala Marija ruskemu svetniku Sergiju Radomjakiju ob času, ko so Rusi pregnali Tatare, v glavni stan Velikega kneza, ki je šel s celim svojim štabom v veliki procesiji podobi naproti in jo sprejel na svečan način. Cel svet moli. Ne samo viharno morje, tudi vojska uči ljudi moliti in spoznavati, da je On, ki mu je dana oblast čez življenje in smrt, nad nami. Ali vidite sedaj vsi, ki ste včasih, še nedavno, zasmehovali vernost našega ljudstva, kako mogočen je On! Kaj bi počelo sedaj naše ljudstvo v teh stiskah in težavah brez opore mogočne vere? O, je velik Gospod, in ni se spominjamo, da je šlo zaničevanje Njega pri nas tako daleč, da se je v zasmehovanje, v poniževanje pisala beseda Bog takole: »bog«. Kako majhni so ljudje! Slovensko ljudstvo zapomni si sedanje čase! Čase stisk in nadlog. Čase klicev po pomoči božji! Zapomni si!

Mednarodnost. Leta sem smo čitali vsako leto o najrazličnejših shodih in kongresih, ki so jih prirejale razne družbe in na katerih so se shajali učeni in neučeni ljudje iz vsega sveta. Tako n. pr. mednarodni shodi za mir, za razoroženje držav, za umetnost, gospodarstvo, politiko, zdravstvo itd. Da, socialno demokratične stranke vseh držav so sprejele v svoj program točko o pospeševanju mednarodnosti, o vesoljnem bratstvu. Japonci, Amerikanci, Evropejci vseh držav so se shajali na teh shodih pod zastavo mednarodnosti. Pozdravi shodov so se vršili v vseh jezikih, na banketih se je govorilo nemško, francosko, angleško, rusko itd. Japonec je običajno pod zastavo mednarodnosti Amerikanca, Nemeu je stiskal roko Francoz, slovanski bratje so bili vsi eno. Prirejala so se različna romanja v tuje države. Vse je slavilo mednarodnost kot veliko streho, pod katero bo prostora vsem ljudem, pod katero se bo mogla mirno razvijati umetnost in učenost in ublažiti socialna nasprotstva. — Komaj pa je vojska dvignila svoj meč, kaj smo videli, vse je razpadlo. Stavba mednarodnosti se je zrušila celo tam, kjer je bila misel gojena najbolj realno in kazala do največjih uspehov t. j. v strankah socialnih demokratov. Japonec, ki je pod firmo mednarodnega napredka posejal armade in vseučilišča najbolj modernih držav, ta izrablja sedaj nabrane vednosti za vojsko. Najrazličnejše organizacije, katerih voditelji so se prej na mednarodnih shodih običajno in si s poljubni zatrjevali zvestobo in prijateljstvo, si stoje sedaj v boju druga proti drugi.

Samo ena organizacija je ostala zvesta svojim načelom vesoljne ljubezni do vseh narodov, neomejno skrbi za blagor vseh duš. Organizacija, kateri je dana velika misel mednarodne ljubezni

po Bogu samem t. j. katoliška cerkev, ki ljubi vse enako, zmagujoče in premagane in skrbi za vse enako, moli za vse. To je skala, ki ni zgrajena na peščenih tleh človeških besedi in čustev, temveč na vedno veljavnih besedah Jezusa Krstusa. Te skale tudi sedanja vojska ne bo omajala, zato zremo lahko zaupno do nje in se čutimo lahko srečno, da smo bili sprejeti pod njeno streho. Te stavbe ne bo prodrila nobena krogla.

Ranjenec milijonski dedič. Pri Šabcu ranjeni ženijski častnik inženir Oton Schick, ki leži v Osijeku, je dobil od svojega očeta v Pragi poročilo, da mu je volil umrlj stric v New Yorku skoraj 1 milijon krón.

»Ilustrirani Glasnik«, št. 5., prinaša sledečo listnico:

Zadnji čas nam je došlo več naročil brez podpisa, oziroma z nečitljivim podpisom, kar povzroča nepotrebne poznejše reklamacije. Gg. naročnike prosimo, da naročnice pravilno in čitljivo podpisujejo ter navedejo tudi kraj, oziroma pošto, kajti lista brez naslova ne moremo oddati na pošto.

Ker je večina naročnikov naročnino že poravnala, bomo priložili poiznitve (čeke) šele v decembru za naročnino za leto 1915. One naročnike pa, ki naročnino za september, oktober, november, december še niso poravnali, prosimo, da nemudoma store, sicer jim bomo list ustavili.

Zaenkrat se je treba poslužiti denarne nakaznice.

Druge, tretje in četrte številke imamo še par sto izvodov. Komur je na tem ležeče, da dobi tudi te številke, naj se požuri in naj list čimprej naroči.

Oktober meseca bomo brezplačno priložili stalnim naročnikom, ki so naročnino že poravnali, pregleden zemljevid evropskega ozemlja, s katerim bodo vedno v stanu zasledovati vse važnejše vojne dogodke. Zemljevid bo zavzel velikost 57×37 cm in ga bomo v svrhu boljše preglednosti izvršili v barvah. Zemljevid bo marsikateremu ne le za časa vojske dobrodošel, temveč mu bode tudi pozneje vedno poučen tovariš.

»Ilustrirani Glasnik« mora biti najpopularnejši slovenski ilustriran list, čemur odgovarja tudi vsebina, slike, oblika in cena!

Kakor hitro se poleže bojni metež, bomo izdelovali klišeje tudi doma, tako da bo cenj občinstvo o vseh dogodkih tudi s prvimi slikami postreženo. — Z lastnim reprodukcijskim zavodom razpolaga celo malo nemških listov. Da pa ta naš načrt kar najdovršeneje izvršimo, treba naročnikov. Čim več naročnikov, tem boljši bo list! Zatorej: **Podvizajte se in pridobite nam novih naročnikov!** Pravilni naslov je: »Ilustrirani Glasnik«, Ljubljana, Katoliška tiskarna.

Milijonarji in vojska. Avstrijski »Rdeči križ« je izdal poročilo te dni, iz katerega je razvidno, da mu je došlo dosedaj 7 milijonov daril. To je navidezno velika številka, v sedanji ogromni vojski pa komaj kaplja v morju potreb. Opravičena je torej prošnja za izdatnejšo podporo. Med darovalci se pogreša mnogo bogatinov, ki bi žrtvovali lahko

veliko. Sam Dunaj šteje 3809 milijonarjev. To so ljudje, katerih vsak ima več kot 40.000 kron letnih dohodkov od svoje premoženja. Ako bi ti ljudje dali samo 5% od svojih letnih dohodkov (ne od premoženja) bi bilo takoj skupaj 32 milijonov. Če bi pa dali 5% od njihovega premoženja, bi bilo skupaj 575 milijonov za namene »Rdečega križa«. S tem zneskom bi se lahko nekaj časa tudi vojska vodila. Torej milijonarji, na plan! Obrtnik, kmet in delavec izgubi v tej vojski ne samo mnogo svojega premoženja, temveč izgubi tudi mnogokrat najdražje, svoje sinove. Krvne žrtve teh ubogih ljudi so ogromne, zakaj ne bi bile vsaj majhne denarne žrtve od bogatinov doprinešene!

To je pa vzrok! Belgijski orožniki so udrli v neki samostan v Belgiji in izgnali 40 nemških redovnic na Nemško. Praviijo, da so storili to zato, ker je baie rekla neka redovnica nekemu delavcu, naj moli za nemškega cesarja, ne pa za belgiškega kralja.

Tako komodno pa ne gre. Španskega kralja Alfonza so vprašali njegovi dvoriani, kako sodi o sedanjem položaju. Odgovoril jim je: »Moje srce ima Francija, moj razum Nemčija, a moje telo, ki hleni po ugodnostih, pripada odločno nevtralnosti.« Tak razum španskega kralja bo Nemčiji prav malo koristil.

Pasja steklina se je pojavila v črnomaljskem okraju.

Kolera. Po par slučajeve kolere so zasledili na Dunaju in na Ogrskem.

Proti ljudovladi (republiki). Mnogo ljudi na Francoskem je nezadovoljnih z ljudovlado, ker v ljudovladi oni, ki so slučajno na krmilu, grdo izrabljajo svojo moč. Skušajo se obogatiti, in ker to poštenim potom navadne ne gre hitro, zato postanejo tatovi, goljufi in oderuhi. Nikjer ni toliko umazanih rok, ki bi se nosile javno, kakor v ljudovladah. Ko se je sedanja vlada preselila iz Pariza v Bordo, so pristaši kraljevske vlade (stranka se imenuje stranka royalistov), začeli strastno agitirati proti ljudovladi. Razdeljevali so po ulicah royalistične oklice, v katerih so dokazovali, da Nemci zmagujejo le radi tega, ker so vzpójeni pod pošteno kraljevsko vlado. Oklici so se razdelili tudi med vojaštvo. V Parizu vlada veličanska nevolja proti sedanjim franc. vladi. Predsednik francoske ljudovlade dobiva dan za dnevom grozilna pisma. V Parizu pa se delijo sramotilni oklici na predsednika. Varnost v Parizu ni na višku.

Božični dar ameriških otrok. Otroci Združenih držav so sklenili, da pošljejo za Božič vsakemu otroku, čerker oče je v Evropi padel na bojnem polju, poseben dar. Amerika je sprejela to blago misel z velikim navdušenjem. Časopisi bodo zbirali darove, otroci bodo kupili igrače s svojim denarjem. Člani raznih društev podpirajo to namero kakor tudi mnogo najvplivnejših ameriških gospa. »Bela hiša« (vlada) s pohvalo odobrava to namero in

poslaniki vseh vojskujočih se držav so obljubili podporo svojih vlad, da bodo poslani čez morje z rednimi ladjami, darovi gotovo dospeli, kamor so namenjeni. Pa to še ni vse. Darovi ne bodo ampak bodo prispeli v Evropo na posebni božični ladji pod varstvom ameriške zvezdne zastave. Parnik z zvezdo in napisom Kristusovih besed: »Pustite male k meni priti!«, bo obiskal v Evropi pristanišča eno za drugim in bo skrbno obvarovan pred minami in bo popolnoma prosto prišel v vsako še tako ljubosumno zastraženo pristanišče. Njegovo poslanstvo ljubezni mu bo zagotovilo nedotakljivost.

Velik požar v Trstu je uničil v petek trgovino z drogerijami in zdravili Marko Lang. Škode je nad 100.000 K.

Živinski semenj v Selcih se bode vršil letos mesto 4. oktobra v soboto dne 3. oktobra.

Zeło pametno! V nekaterih vaseh v kranjskem okraju se fantini celo v tem resnem času niso mogli zdržati, da ne bi ponoči razgrajali in se pretenali. Okrajno glavarstvo jih ni le občutno kaznovalo, temveč jim naložilo tudi, da za gotov čas od 8. ure zvečer do jutra ne sme nihče iz hiše. Poleg tega je ime na teh fantov javno razglasilo v sramoto.

Nesrečna družina. V Rovtali pri Podnartu je posestnika Jožefa Turka zadela kap ko so mu dva sina poklicali na bojišče. Eden izmed teh sinov je bil težko ranjen v boju, drugi pa je od dobljenih ran umrl.

Dunajska »Reichsvozt« prinaša poročila o lažeh, ki so bile raztrosene proti katoliški duhovščini v raznih časopisih v Nemčiji z namenom, da bi škodovala duhovščini. Nemški cesar je sprejel nedavno v svojem vojnem taboru v avdijenci visokega cerkvenega dostojanstvenika in ga opozoril na poročila francoskih in belgijskih časopisov. Cerkevni dostojanstvenik je zatrdil cesarju, da je katoliška duhovščina iz dna srca udana cesarju in domovini. »O tem sem skalnootrdno prepričan« je odgovoril cesar. — Tako na Nemškem. Prav bi bilo, da bi zgoraj omenjeni časopis poročal tudi, kako vnebovpijoča krivica se je storila katoliški duhovščini na našem jugu v katoliškem časopisu, ki se imenuje »Bonifacius Korrespondenz«. Graški profesor Uhde, ki je govoril nedavno na shodu »Svete vojske« na Brezjah, je sramotil in sumničl na grd način slovensko duhovščino. Ali bo imel pogum preklicati?

Kanada v Ameriki je angleška kolonija. Prihajajo poročila, da tamkaj zelo grdo postopajo z avstrijskimi naseljenci. Avstrijcev je v Kanadi krog 300 tisoč, med njimi 60.000, ki so podvrženi naši vojaški službi. Z grdim postopanjem plačuje Kanada Avstriji usluge, ki jih ji je izkazala s tem, da je podpirala njene paroplovne družbe in dopustila tako velik izvoz domačinov. Avstrijce odpuščajo iz služb v tovarnah in jih silijo k poljskim in drugim delom

po brezkončno velikih, neobljudenih, divjih pokrajinah.

Ta je pa uganill! Solnčni mrk, ki je bil prejšnji mesec pri nas le malo viden, je bil na Ruskem tako močan, da je nastala za nekaj časa popolna noč in so se videle zvezde na nebu. Naši vojaki so ravno takrat prekoračili rusko mejo. Ko so prišli v neko rusko vas, so videli, da je ondotno prebivalstvo vsled solnčnega mrka zelo prestrašeno. Neki ruski možakar je ljudem pojasnil solnčni mrk takole: papež v Rimu je naredil, da je nastala sredi dneva tema zato, da so avstrijski vojaki lažje prišli čez rusko mejo.

Listek

Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.

Miha Bokav je oral zemljo.

Njegove misli so bile težke. Tako težke so bile njegove misli, da bi, če bi jih zbral v pest kot seme in jih vrgel v zemljo, zemlja rodila trnje in osat. Na obrazu se mu je bral odsev teh težkih misli njegove glave in občutkov nezadovoljnosti njegovega srca. Hiša mu je bila do vrha zadolžena. Najstarejši otrok je hodil v prvi razred ljudske šole, za tem jih je bilo še pet. Miha sam ni bil posebno dober gospodar. V mladih letih svojih je vozil od jutra do večera, od dneva do dneva hlode iz velikih borštov tam v gorah na železnico ali žago. Iz teh furmanskih časov mu je ostala navada, da je prerad in prepogosto pogledal v kozarec. To je bilo tisto, kar je napravljalo težo njegovega življenja od dne do dne neznosnejšo. Poleg žene in otrok je imel še taščo, za katero je moral skrbeti. Ta njegova tašča je ležala že drugo leto v postelji. Ravno te dni so pričakovali, da izdihne. Skoro da so bili veseli v tem pričakovanju; eno breme, ena skrb bo manj.

Miha je oral in misli njegove so se sukale krog tega, da bo treba gnati v ponedeljek vola v mesto v semeni, da se bo dobilo za materin pogreb. Ni še prišel do konca niive, ko zasliši iz ceste sem otroče vpitje:

»Oče domov, brž domov, mati umirajo«

Ko je prišel domov, je našel taščo že mrtvo.

»Kar izdihnili so. Bila sem v kuhinji, ko zaslišim stokanje. Hitim v hišo, pa so omahnili in izdihnili«, tako je pripovedovala žena Micka v solzah. Vsi so jokali in tudi Mihi so prišle solze v oči, dasi v srcu ni bilo ne žalosti in ne grenkosti. Prazno je bilo njegovo srce, prazno kot njiva pomladi, predno sprejme v se semena.

Mlada Bokavka je želela, da se pravi materi ta veliki pogreb. Na prigo-varianje Mihe se je vdala za srednjega.

Miha se je odpravil takoj v mesto po krsto in drugo, sosede pa so prišle in pričele pripravljati mater za na oder. Ko se je Miha vrnil iz mesta je pripeljal krsto in vina za kropilce mrliča in pogrebee.

Opoldne je prišel domov Lovrenc, edini sin umrle Pikške. Triindvajset let mu je bilo in služil je na žagi Karola Mraka. Ko je pri podružni cerkvi sv. Lovrenca, zazvonilo mrliču, je delal fant na žagi. Nekaj ga je pri srcu zabolelo. V srcu ga je zbolilo, roke so mu obstale in pred očmi je gledal materino podobo, kakršna je bila jutraj, ko je šel na delo. Ko je odhajal, je med vratmi še obstal in pogled matere se je srečal s pogledom sina. Vsa nikdar zgovorjena, pa tako obilno darovana ljubezen, vsa velika skrb ljubečega materinega srca, je bila v tem pogledu. Oči njene so bile kot ogledalo, v katerem se zrcali lepota, kakoršne ne sreča človek nikjer v življenju; le čuti se ta lepota v srcu posebne, blažene dni, ki so redki, zato pa nepozabni.

O, oči naših mater govore več kot njih besede! In četudi so njih besede trde, v očeh je ljubezen! Fant je vrnil tisti trenotek materi s pogledom svojih modrih oči to, kar mu je dala ona s svojim pogledom.

Tako sta se ločila brez besedi mati in sin.

Ko pa je prišel opoldne domov, so bile njene oči zaprte. Za vedno zaprte. V praznični obleki je ležala na belo pogrnjeni dolgi mizi, v črni krsti sredi hiše. Vnuki so ji nanosili v krsto vse lepe podobice, kar so jih imeli shranjenih kot darove gospoda župnika.

Lovrenc je šel ven. Na skedenj je šel in se razjokal. V trenutku ko je pogledal mrtvo mater, mu je bilo vse jasno. Jasno je gledal pred seboj svojo bodočnost. Zavedal se je, da je s tem dnevom odtrgan od zemlje, katero je tako ljubil, na katero je bil prikljen s slehernim utripom svojega srca. Prejšnje leto je bil potrjen v vojake, kjer je služil 2 meseca. Ker je bil sin edinec matere, za katero zadolženi zet ni mogel skrbeti, se je naredilo, da je bil premeščen v nadomestno rezervno. Takoj ko je prišel domov je šel služiti k svojemu prejšnjemu gospodarju, posestniku velike žage. Ta njegov gospodar mu je tudi pripomogel, da je bil tako hitro premeščen v nadomestno rezervno. Ker je bil rezervni častnik in v vojaških stvareh dobro podučen, mu to ni bilo težko. Karol Mrak je imel rad Lovrenca, ker je bil fant pošten in pridren. Rad ga je imel tudi zato, ker je bil trezen fant in žganja ni poskusil, kar je bila neka posebnost pri možkih v tistem kraju. Lovrenc se je za gospodarjevo naklonjenost skazoval hvaležnega z zvestobo in pridnostjo. Na svojega gospodarja je bil navezan kot na očeta; več, kot na brata, ker je bil gospodar še mlad in je z Lovrencem občeval prijateljsko.

Domačo zemljo je ljubil Lovrenc, ker ni poznal tujine in se ni imel čez življenje doma nikdar pritožiti. Ljubil je

polja, vas z belo cerkvijo na griču, ljubil gore za vasjo, travnike in gozdove kot nekaj, kar je njegovega; kot nekaj, kar mora spoštovati. To je bila ljubezen kot do matere: nikdar zgovorjena, pa globoko v srcu vkoreninjena. Ljubil je Lovrenc lepe svetle noči, v katerih so se zbrali fantje na mostu sredi vasi, si povedali to in ono, zapeli veselo fantovsko pesem in se potem razgubili po vasi. Mnogi izmed njih pod okna, na katerih so cveteli bujno rdeči nageljni. Ob griču, na katerem je stala podružna cerkev, je stala tudi majhna, pol zidana, pol lesena hiša. Na oknih te hiše je bilo cvetja kot nikjer toliko. Za temi okni pa se je prikazal včasih obraz, ki se je zdel Lovrencu najlepši, kar jih je kdaj videl. Pod okno te hiše je hodil večkrat v poletnih večerih in vsako nedeljo je nosil na prsih pripet nagelj in rožmarin.

Vsega tega ne bo zdaj več kot ne bo več njo, ki bi ga pogledala — vsaj še enkrat tako — kot ga je pogledala danes v jutro, ko je odhajal na delo.

Lovrenc je jokal. To ni bil jok otroka ali ženske, temveč jok iz srca, ki je rastlo bolestiti enega samega dne v močesto trdost.

Zvečer so prišli kropiti mrliča. Vsa vas skoraj je prišla. Proti večeru otroci in žene, zvečer pa možje in mladina. Ko so odmolili molitve za rajno, so možje posedli krog mize, na kateri je bil pripravljen tobak za pipe. Mladina pa se je spravila na klopi krog peči.

Miha je prinesel vina. Kozarec je romal iz roke v roke in mladina je začela peti. Možje so imeli svoje pogovore. Gospodarstvo, občinske zadeve, domača in tuja politika. Vse je prišlo na vrsto, ker je bilo leto dogodkov polno ne samo na Krarjskem, temveč, po končani balkanski vojski, tudi drugod.

Španov Rok je pripovedoval, da je čital v časopisu, da bo izbruhnila čez par let velika vojska, v kateri se bodo bile vse države sveta. Možje temu niso mogli posebno verjeti. Prepričani pa so bili, da se bo naša država bila z Lahom.

»Samo radi cesarja, ki noče na stara svoja leta vojske, je sedaj mir.« Tako je razlagal Sirčev Jurij.

»Ko pa cesar umrje — Bog mu daj še mnogo let — bo pa Lah udaril in tedaj se homo!«

Tako je šel pogovor med možmi.

Dekleta so govorila o rožah, oblekah, rutah. Govorile so o Vrtnarjevi Reziki, ki je bila ravno tisti teden izbrisan iz Marijine družbe. Razkladale so si vzroke do najmanjše podrobnosti.

Fantje so bili razdeljeni. Že od Svečnice sem je bila med fantini neka napetost. Navada je bila, da so fantje vsako leto posebej določili dva iz svoje vrste, da sta po novem letu koledovala in pobirala po hišah darove za sveče. Dosedaj sta bila zmerom dva gruntarska fanta. V tem letu pa sta koledovala Boštjanov Janez in Pikšev Lovrenc. Nedeljo potem je bil pri »veseli vdovici« ples. Na tem plesu je padla beseda, da

so bajtarski fantje več kot gruntarski. To besedo je vrgel Sirc, ki je bil nevoljen, da njegov sin ni koledoval. Spodobilo bi se po njegovem mnenju, ker je obč. mož in eden izmed najboljših posestnikov. Vžgan je bil s to besedo ogenj. Malo je manjkalo, da ni končal tisti ples s pretepom. Jeza in nevolja je ostala in se kuhala naprej. Tudi ta večer je še gorelo v mladih glavah in pesem, zapeta iz grl vseh, fantov in deklet, je le blažila, da ni med fanti zopet buknilo na dan.

Lovrenc je slonel ob vratih in gledal v hišo. Sredi hiše mrtva mati, krog in krog fantje, dekleta in možje. Med dekletj tudi ona, ki jo je imel rad. Med fantini pa besede, od katerih se je čutil prizadetega. Saj je bil tudi on bajtarski fant in ravno on je tisto leto koledoval. Kako rad bi rekel katero! Pa ga je premagal žalost.

Nekaj časa je zdržal, potem pa je šel v kamro, kjer je legel na svakovo postelj. Spanec pa mu ni bil tovariš ta večer. Težke in žalostne misli so mu delale družščino do jutra.

Pri pogrebščini, katere so se udeležili vsi sorodniki in sosedje, so govorili tudi o Lovrenčevi bodočnosti.

»Ne bo drugače, v vojake bo moral,« tako so dejali.

Padla je misel o Ameriki. Lovrenc se jo je za trenotek oprijel. Pa samo za trenotek. Ko je pomislil, da si s potjo v Ameriko zapre pot nazaj, nazaj na domačo zemljo, je odgnal to misel, da se ni več vrnila.

Miha Bokav je tudi premišljeval svojo bodočnost. Pogreb tašče, katerega plačati je po izgovornem pismu dolžan, bo pobral volička iz hleva. Pomlad je in denarja ni. Obresti hranilnic so še na dolgu, za Veliko noč bo treba otrokom obleke. Lovrenc ima vknjiženih po materi na njegovem posestvu štiristo kron dote. Obresti od tega tudi še niso plačane. Treba bo fantu nekaj dati sedaj ko pojde v vojake.

Zopet so legle nanj težke misli.

Pridno je posegal po kozarcu, da bi jih pregnal. Pregarjal jih je toliko časa, da so prešle. Ko pa so prešle, se Miha ni več dosti zavedal. Mrtva tašča... pogreb... žena in otroci... dolgovi... pogrebci... vse se je vrtelo krog njega. Šel je iz zakajene hiše in obležal na vrtu na mrzli pomladni zemlji. Nekaj časa je še slišal iz hiše hrupne pogovore pogrebecev, potem pa nič več. Zaspal je na zemlji.

To je bilo v ponedeljek v soboto tisti teden je prinesel občinski sluga Lovrencu na žago pozivnico, da mora nazaj v vojake. Nič ni pomagal. Njegov gospodar je bil v Ljubljani in poizkusil če bi šlo, da bi ostal Lovrenc doma. Pa ni šlo. Postava je postava, ukloniti se ji mora bogat ali reven, bajtar ali gruntar.

Tisti večer je šel Lovrenc pod okno, kjer že ni bil dolgo. Povedal je dekletu, kako je z njim in da mora nazaj. Solze so tekle iz lepih oči dekleta. Lovrenc jo je tolažil, da se čez dve leti in pol

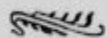

vrne. Vprašal jo je, če mu bo ostala tvesta.

»Samo tebi, kot cveto nageljni na tem oknu samo tebi.«

To je bil dolg pogovor. Besede so bile zajete iz žalosti. Pa vendar je bilo nekaj neizrekljivo mehkega in lepega v večeru in besedah. Niti ena misel, ki bi razgnala svetlobo tega večera, se ni dotaknila njinu src. Vse, kar je bilo krog njinu in kar sta si rekla, je bilo kot bi govorila v cerkvi, kjer je sama lepota, sama svetloba. Ko pa je hotel oditi, je ostala njena roka dolgo v njegovi. Še dolgo potem, ko ji je v slovo še enkrat zaukal na mostu, je ona bdela in molila. Molila je, da bi bil srečen in se srečno vrnil. Zaupno goreče je prosila Marijo, da bi izropila pri Bogu, da bi bila not njinu življenja vodena tako, da bi bila srečna oba.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

XXXVI.

Kako so ušli huzarji iz ruskega vojnega ujetništva.

Iz Debrecina na Ogrskem se poroča. Med sem pripeljanimi ranjenci se nahaja tudi neki četovodja, ki je bil na poseben način ranjen. Njegova četa je morala odbiti napad kozakov. V junaških bojih je padlo veliko Rusov, a tri huzarje so kozaki le ujeli. Opolnoči nalože kozaki uiete huzarje na voz in jih peljejo skozi gozd proti ruskemu taboru. Kozaki so se pa medtem napili »vodka« in so zaspali. Ujeti huzarji so to priliko porabili in so pobegnili. Zadnji je bežal četovodja, kar so pa kozaki le zapazili. Streljali so za njim. Ena kroglija ga je na desni nogi ranila. Četovodja se je nato skrivil za nek grm. Imel je srečo. Rusji ga niso našli. Ostali huzarji, ki so se tudi skrili, so, ko so Rusji opustili zasledovanje nesli ranjenega četovodjo nazaj v naš tabor.

XXXVII.

Zvitače Srbkinj in srbskih četašev.

Neverojetno je, kako zvito Srbi našim zadajajo škodo in izgube. Ženske se skrivajo v luknje, da jih ni mogoče videti, čez glavo pa položijo velike listi nete rastline. Ko so naše čete mimo lukni odšle, prično streljati na naše ljudi. Četaši se vlečejo na polje, kakor da so mrtvi. Puško položijo čez prsi. Komaj gre naš vojak mimo njega, ga pa ustreljajo ali pa udari od zadaj s kopitom puške.

XXXVIII.

Francozi ustrelili že drugega svojega generala.

Po poročilih iz Pariza je bil ustreljen na ukaz francoskega vojnega sveta francoski general Percin, ker je štiri dni zadržaval brzojavko, po kateri bi moral oiačiti angleške čete na levem krilu. Percin je že drugi francoski ge-

neral, ki je bil ustreljen. Zdi se, da to vest potrjuje tudi poročilo generala Frencha, ki je je odposlal v London in v katerem se pritožuje, da je bil o moči prodirajoče nemške armade in o stanju francoske armade prepozno poučen.

XXXIX.

Srbska podzemna telefonska centrala v Šabcu.

Neki ranjeni častnik pripoveduje: Ko smo zavzeli Šabac, nas je presenetilo, ker so srbski vojaki močno zasedli sosedne vasi. Šlo je za izdajo, ki smo jo kmalu zasledili. Iz neke rakve v Šabcu so izkopali Srbi v sosedne vasi podzemeljski hodnik, po katerem je bil izpeljan telefon. Srbkinje so po telefonu poročale srbskim četam o vsem, kar se je godilo v Šabcu.

XL.

Pooreb na bojišču.

Slovenski vojak je poročal iz bojišča: Po nekem boju smo pokopavali mrličev. Vsem, ki so padli smo vzeli legitimacije in vrednostne stvari, ki jih je spravil neki sanitetni častnik. Medtem so se kopali grobovi, 5 m v kvadratu. Prijatelj in sovražnik smrt vse vzravna, snita eden poleg drugega: ena plast mrličev, ena plast ana. Vsak grob dobi številko da se tudi v poznejših časih ve, kdo počiva v njem. Ko se položi zadnja plast stopi h grobu vojni kurat. Resne besede govori in nato blagoslovi vse, ki tu počivajo. V paradu stoji poleg groba stotnika. Nobene salve ne ustrelj, ker bi izdala našo postojanko, samo povele: »Glejte na desno! K molitvi« in prst se meče na mrtve junake.

XLI.

V zadnji uri.

Med častniki, ki so padli na polju časti, je tudi padel stotnik pehote Moric Navratil. V bitki pri Krasniku je prodrla ruska krogla Navratilu prsi in pljuča. Stotnik Navratil se je zgrudil, a je imel še toliko moči, da je serel v žen, potegnil iz njega pismo svoji ženi z že spisanim nastovom. Izbrisal je beseda »stotnikova žena«, zapisal »stotnikova vdova« in izročil pismo nekemu vojaku svoje stotnije, da je naprej izroči.

XLII.

Zvestoba.

Kako globoko je vkoreninjena med našim narodom požrtvovalnost in zvestost dolžnosti in kako so naši vojaki prešinjeni zvestobe in udanosti do svojih častnikov, dokazuje naslednji dogodek, ki se je pripetil te dni: Nek častniški sluga našega 17. pešpolka, ki je iskal po bojišču svojega ranjenega častnika, je bil vjet od Rusov. Dva dni in eno noč je bil v vjetništvu, drugo noč, ko je stražnik spal, je ušel. Kolikor so mu dopuščale moči, je tekkel proti avstrijskim pozicijam. Med potjo ga je sprejel nek avtomobil in pripeljal v Lvov. Tam je zvedel, da je bil njegov častnik kot ranjenec že transportiran;

dobil je dovoljenje, da mu sledi. Po štiritidnevni vožnji je došel vrli vojak s polnim nahrbtnikom svojega gospoda srečno v Celovec. Nahrbtnik je nosil seboj skozi vse nevarnosti.

XLIII.

Vojaški kurati na bojnem poju.

Vojaški kurat piše z bojnega polja: Kakšno življenje živim? V ognju šrapnelo in granat. Cel naš tukajšnji kraj obsiplje z njimi ruska artiljerija, da ti je črno pred očmi. Ko sem bil včeraj v hiši pri ranjencih, sem bil obsut od njih. Padale so okoli hiše. Ena je padla tik pod okno, pri katerem sem stal, tako da je vrglo prst na zid in šipe. Vendar ne napravijo veliko škode, ker zadenejo slabo in le slučajno. Ali slučajji so. Užigajo se od časa do časa hiše in ranjenci se zglašajo k opravilu. Pomisli, kakšna je maša, pri kateri igrajo kanoi in pojejo krogle nad glavo? Včeraj so napravili Rusi nanaše pozicije nočni napad, pri katerem so zgubili 70 topov. Moli zame in za naš polk. Pozdrave vsem.

XLIV.

Kakšne »časovise« hero vojaki na bojišču.

V vojski zlasti na bojišču vojak od drugega sveta ne izve veliko. Časopisov ni, pisma prihajajo počasi in redko, edini vir, iz katerega zajema vojak svoje znanje, je »Befehl«. Tam se vse bere kar je »neobhodno« potrebno, da vojak ve. Tako je bil našim vojakom enkrat prebran ta-le »Befehl«: 3. kompanija ima postaviti stražo. — Papež je umrl. — Nemci so zmagali na severnem Francoskem. — Jutri se dobi kruh in streljivo. — Jutri je velik solnčni mrk.

XLV.

Kako je sprejel načelnik našega generalnega štaba vest o smrti svojega sina.

Vodja armade je ravno delal z visokimi štabnimi častniki v glavnem stanu, ko je bil naznanjen neki major, ki je v strogo službeni obliki naznanil generalnemu štabnemu šefu smrt njegovega sina. General je bil trenutke kakor okamenjen in je skoraj brezglasno šepetal: »Moj Herbert! . . .« Sledeči trenutek je zopet zadobil prejšnjo mirnost. Zahvalil se je majorju, ki mu je prinesel to vest, nato pa se je obrnil k gospodom svojega štaba: »Gospodje, mi delamo naprej! Kje smo ostali? . . .«

XLVI.

Boдрilo vojaku.

V nekem poljskem časopisu je priobčilo poljsko dekle sledeče boдрilo vojaku: Šivam za te srajce, moj ljubi, ki te ne poznam in morda nikdar ne spoznam. V vsak šiv, v vsak bodlaj vpletam iskreno željo: bodi zdrav, bodi pogumen, bodi moder, moj dragi, bij se junaško, povrni se zdrav! Vedi, da domovina noče tvojih ran, ampak tvojih činov, ne tvoje smrti, ampak tvoje zmage. Ne idi sleno, a idi smelo in mirno. Pomni to in Bog ti daj srečo.

XLVII.

Junaštvo naših vojakov.

Na ruskem bojišču je dobil neki vojak povelje peljati menažo za odišlo četo. Ko pride na mesto, kamor mu je bilo ukazano, ni bilo dotične čete več tam, ker je odšla v bojno črto. Vojak si ni pomišljal, šel je brez povelja z vozom za četo preko bojnega polja, kjer je bil izpostavljen hudemu ognju sovražnika. Vojak je pripeljal do čete voz in se vrnil zopet na bojišče nazaj v isti nevarnosti. Ta dogodek priča jasno o junastvu naše vojske.

XLVIII.

Kako so naši častniki ušli zavratnemu napadu ruskega grofa.

Nek ruski grof je pogostil in prenočil več naših častnikov. V kletih sta bili skriti dve stotniji kozakov, ki naj bi na dano zvonjenje napadli naše častnike. Ko so častniki obedovali, se je grof odstranil, da gre po kozake, ki so bili skriti, a njegova služkinja je izdala častnikom past, ki jim jo je nastavil grof. Častniki so streljali, nakar so prihiteli naši vojaki, ki so udrli v grad. Prijeli so obe stotniji kozakov, grofa, njegovo ženo in hčere. Grofa so po nagli sodbi ustrelili, ženo in hčere so pa v trdnjavi zaprli.

XLIX.

Mati ni spoznala sina.

V neko dunajsko bolnišnico je prišla stara mamica in vprašala za ranjenega sina. Peljali so jo k neki postelji, kjer je ležal z zaprtimi očmi mož sivih las in kuštrave brade. »To ni moj sin! Moj sin je bil mlad!« Medtem pa ranjenec odpre trudne oči in nalahko zakliče: »Mati!« Šele sedaj je spoznala mati po glasu svojega sina, ki je v vojnih grozotah izgubil obe nogi in je vsled groze in bolečin dobil sive lase.

L.

Mati zemlja.

Po bitki pri Krasniku so prepeljali v neko vojno bolnico honvendskega huzarja, ki je imel v robcu zavito prst. Njegova mati mu je dala to zemljo seboj, do bo v slučaju smrtne poškodbe lahko umrl na ogrski zemlji. Težko ranjenemu vojaku in njegovemu robcu, v katerem je bila zavita prst, je nek tovariš poklonil pesem, kjer pravi: »Osemnajst let, komaj še mladenič, pa že cel junak!« . . .

LI.

Žalostna usoda matere.

Neka žena, po rojstvu iz Švice, je imela najprej moža iz Nemčije, katerega mu je rodila dva sina — nemška državljana. Ko je ta mož umrl, se je omožila z drugim možem, Francozom, s katerim je imela tudi dva sina — francoska državljana. Ob izbruhu vojske so morali iti v vojsko vsi štirje sinovi, dva k nemški, dva k francoski

armadi. Tako so si bratje stali kot sovražniki nasproti in so vsi štirje padli na vojnem polju.

Dopisi.

Komenda. K nam je došlo okrog 150 beguncev iz Galicije, Rusinov in Poljakov. Vedejo se prava spodbudno. — V tukajšnji bolnici je umrla najstarejša oseba — samška Jera Avguštin, rojena 19. februarja 1821 v Zapogah. — Ker je poleg »Domoljuba« in »Ilustriranega Glasnika« tudi »Slovenec« pri nas zelo razširjen, nam je neprijetno, da dobivamo pošto zaradi vlakov šele pozno popoldne, namesto že dopoldne, kot poprej. Sicer bi bila pa tu že davno potrebna vozna poštna zveza s Kamnikom. — O našem nadučitelju Fr. Krmelj tudi pri »Rdečem križu« na Dunaju nič ne vedo.

Iz Mengša. Po kratkem, mukopolnem trpljenju je v nedeljo dne 20. septembra za vedno zatisnila svoje oči učiteljica gospa Franja Stepischnegg. Pokojnica je bila splošno zelo priljubljena oseba vsled svojega prikupljivega nastopa in odkritega značaja, to še posebno pri šolski mladini, kateri ni bila le samo izborna učiteljica, ampak res prava skrbna mati. Šola jo bo težko pogrešala. Na zunaj jo je odlikovalo vzorno krščansko življenje in nikdar se ni sramovala tega svojega krščanskega prepričanja tudi javno pokazati. Tukajšnjemu Kat. izobraž. društvu je bila vedno naklonjena in posečala njegove prireditve, če ji je le čas dopuščal. Udeležba pri pogrebu je pričala, kako je bila pri ljudstvu priljubljena. Udeležila se ga je Marijina družba z zastavo, domače in okoličansko učiteljstvo z gosp. okr. šolskim nadzornikom Gabrškom na čelu in mnogo ljudstva. Naše iskreno sožalje gdčni hčerki učiteljici in drugim domačim! Blagi pokojnici pa svetila večna luč!

Iz Sore pri Žireh. Minulo soboto zvečer je udarila strela v hlev posestnika Franceta Seljaka. Uničila je nad 1000 centov mrve, nadalje dva slamorezna stroja ter mlatilnico in čistilnico. Živino so vsi rešili razun enega konja, katerega je tudi strela ubila. Ogenj se je tako naglo razširil, da je bila tudi hiša v veliki nevarnosti. Kar bi se bilo tudi zgodilo, ako ne bi bili tako naglo prišli na pomoč bližnji ljudje ter požarna bramba iz Žirov, katera je neumorno delovala 14 ur, da je omejila velik ogenj. Hvala županu Fr. Petriču ter gg. orožnikoma in podnačelniku požarne brambe, ki so spretno nadzorovali vse delo pri gašenju.

Žiri. Krajevni odbor »Rdečega križa in pomožne akcije« je te dni odposlal do sedaj nabrani znesek 750 K ter 1 zaboj s 160 kg platna, srajc in ročnih del, kakor nogavic, čepic itd. Prosimo tem potom vrle farane nadaljnjih prispevkov, denarnih in blagovnih. — Drugo nedeljo, t. j. 11. oktobra t. l. priredi šola predstavo v korist »Rdečega križa« v Domu na Dobračevi. Bo zanimivo! V nedeljo, dne 4. oktobra t. l. povodom godu Nj. Veličanstva našega presvitlega cesarja Fran Josipa se naše

izobraževalno društvo korporativno udeleži sv. maše ob 10. uri. Zberemo se v Domu na Dobračevi ob 9. uri. Orli vsi v kroju. Pridite!

V poduk ljudstvu.

»Rdeči križ« pošilja na vprašanja o svojcih slovenske dopisnice, na katerih je s štampiljo natisnjen sledeči odgovor. Bisher keine Nachrichten eingelangt, to pomeni: »Dosedaj ni prišlo nobenih poročil«. Ali ne bi bilo umestno, da bi dal napraviti poizvedovalni urad »Rdečega križa« na Dunaju slovensko štampiljo z gornjim besedilom. Naši ljudje bi takoj razumeli, tako pa morajo iskatj tolmača da jim pojasni.

Okrajno glavarstvo v Kranju je razglasilo: Za našo armado potrebovale se bodo pozimi velike množine čaja. Ker je pa dovoz po morju pretrgan, ne bo mogoče pokriti vso potrebo s pravim čajem, temveč bo treba preskrbeti nadomestke. Kot tak nadomestek prišel bi v poštev čaj, ki se pripravi iz listja robide (kopine, Brombeerstrauch, rubus fruticosus). Pričeti je tedaj vsled višjega naročila takoj z nabiranjem robidinega listja. Zatorej se vabi prebivalstvo, predvsem pa šolska mladina, da prične takoj, predno nastopi mraz, z nabiranjem omenjenega listja ter na ta način pokaže svoje domoljubno prepričanje. Nabiranje se bo uredilo po občinah. V vsaki občini bo določil gospod župan sporazumno z učiteljstvom podrobni načrt nabiranja, zlasti glavno oddajališče ter po potrebi v oddaljenih krajih posebna oddajališča. Nabrano sveže listje bo oddati pri oddajališčih, kjer se bo na solncu ali na zadostnem prepihu posušilo ter nato shranilo do nadaljnje ukrenitve. Županstvo je pooblaščen, da pridnim nabiralcem nakloni primerne denarne zneske. Pripomni se izrecno, da si morajo nabiralci, oziroma nadzorujoči učitelj poprej zagotoviti dovoljenje posestnika, na čegar svetu se bode trgalo robidno listje.

Gospodarska pomožna pisarna za Kranjsko. Po naročilu njegove ekscelence gospoda ministra za notranje zadeve se je ustanovil v Ljubljani za zasebne zadeve vpoklicanih gospodarski deželni pomožni odbor, imenovan »gospodarske deželna pomožna pisarna za Kranjsko«, z nalogo dokončati vse one pravne, gospodarske in druge zadeve vpoklicanih (tožbe, volila in druge stvari, kakor je razvidno iz nomenov spodaj navedenih oddelkov), ki jih isti vsled vpoklica niso mogli urediti. Članom gospodarskega deželnega pomožnega urada je imenoval njegova ekscelence gospod deželni predsednik sledeče gospode: Avgust Bukovec, deželni računski revident; dr. Ferdinand Eger, advokat in dež. poslanec; Anton Galle, c. kr. notar; dr. Vinko Gregorič, primarij dež. bolnice in dež. poslanec; Josip Hauffen, c. kr. višjesodni svetnik; Henrik Kittag, c. kr. finančni svetnik; dr. Danilo Majaron, advokat in predsednik kranjske advokatske zbornice; Camillo Pammer, ravnatelj kranjske stavbinske družbe in podpredsednik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani;

dr. Franc Papež, advokat; cesarski svetnik Gustav Pirc, ravnatelj c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko; Ivan Plantan, c. kr. notar in predsednik kranjske notarske zbornice; dr. Robert Praxmarer, c. kr. deželnovladni svetnik. Predsednikom je bil imenovan c. kr. višjesodni svetnik Joseph Hauffen, njegovim namestnikom pa c. kr. deželnovladni svetnik dr. Robert Praxmarer. Pomožni odbor se je ustanovil 18. septembra, in sicer radi hitrejšega poslovanja v peterih oddelkih. Posameznim oddelkom pripadajo: 1. oddelek (pravni, za sodne zadeve v spornem stopanju) gospodje dr. Majaron (predsednik), dr. Eger, dr. Papež; 2. oddelek (za nesporne pravne zadeve) gospodje Galle, Hauffen (predsednik); 3. oddelek (socialne stvari, gospodarske stvari) gospodje dr. Gregorič, Pammer (predsednik), Pirc; 4. oddelek (upravne in finančne stvari) gospodje Kittag, Plantan, Praxmarer (predsednik); 5. oddelek (socialne stvari) gospodje Bukovec, dr. Gregorič in Pirc (predsednik). Pisarna pomožnega odbora se nahaja v sodni palači, soba št. 114.

Vse one žene, ki so zaposlene z volnenimi deli za zimsko opravo naših pogumnih vojakov opozarja predsedstvo »Rdečega križa«, da ni zaloga volnenih zapeljiv (šticke) nikoli dovolj velika, in prosí s sledečimi kosi — ki jih tudi vojni preskrbovalni zavod želi — pričeti: Šali iz sive volne, 120 cm dolgi, 20 cm široki, kvačkani ali pleteni (ena petlja gladko, ena narobe). Dokolenice (štrupfen), 45 cm dolge, s trakom. Barve volne: če ne siva, tudi druge, ker se nosijo pod obleko, zato naj se pletejo tudi tanjše. Le rdeče in zelene volne naj se ne porablja iz zdravstvenih ozirav.

Snežne kape. Te naj se plete v podolgasti obliki; odprtina za obraz naj bo zelo raztezna. Zelo priporočljiva je tudi izvršitev kop za noge iz barhenta ali bele ali naravno parvane flanele v velikosti 45×40 cm. Robove ne zarubiti, ampak samo z nitjo obšiti. Želeti je, da bi se ta izvršitev ročnih del pospešila, ker glavna pozornost Rdečega križa je obrnjena na vojake, ki so v ljubljanskih bolnišnicah ozdraveli in se sedaj vračajo na bojišče ter se jih bo opremilo s potrebno opravo, da bodo obvarovani nezgod ostre zime.

Zasebni vojnopoštni paketi se odslej naprej za nedoločen čas zopet sprejemajo, in sicer pod nastopnimi pogoji: 1. ne smejo tehtati več kakor 10 kg; 2. ne smejo presežati v nobeni smeri 80 cm; 3. ne sme biti drugega v njih kakor uniformske in opremne potrebščine, čevlji in perilo; 4. zavoj mora biti iz nepremočnega blaga, voščenege platna ali lesenege zaboja. — Da se prepriča, kakšna je vsebina, sme sprejemni poštni urad zahtevati, da se tak zasebni paket odpre. Če bi se stranka temu upirala ali če bi se dognalo, da je vsebina drugačna kakor je označena, je take pakete zavrniti.

Vojni poštni promet. Kdor piše kakemu vojaku, naj natančno zapiše, pri katerem polku in pri kateri kompaniji je dotičnik, in naznani naj pravo številko vojnega poštnega urada (Feldpostamt). Raz-

ume se, da je več vojinov poštinih uradov in da ima vsak svojo številko.

Odpomoč nezaposljenosti delavcev na Kranjskem. Da se odpomore nezaposljenosti delavcev, ki je nastala vsled vojne, odredilo je c. kr. ministrstvo za javna dela takojšnji zapričetek razširitve savske struge med Tacnom in Černučami, ki naj zabrazi nadaljno poglobljenje Save. Delo se bode pričelo ob Černuških mostovih. Delavci se najemajo po potrebi od dne 28. septembra naprej na licu mesta po državnem inženirju, ki vodi gradbo. — C. kr. stavbeno vodstvo za uravnavo Save.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4¹/₂% brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Za naše gospodinje.

Kuhinja.

Fižolova juha. Strebi, operi in zreži nekoliko zelenih strokov fižola, pripravi malo zrūženega zelenega graha, zreži par oljupljenih krompirjev, pridaj precej drobno sesekljanega peteršilja, zelene, nekoliko čebule in majarona. Vse kuhaj toliko časa, da postane fižol mehak, nato pridaj še zbranskega zbrisanega riža, za vsako osebo eno pest. Na razbeljeno mast daj drobno zrezanega peteršilja in čebule ter le toliko moke, da narediš prežganje, ko je rumeno, vlij vanj par kavljič kisa in z njim zabeli juho. Če hočeš, lahko tudi zakuhaš namesto riža rezance. Juha se zboljša z »Magijevo kocko«. Preden daš na mizo, dodaj malo stolčenege popra.

Gobova juha. Gobe osnaži, zreži na rezine, polij jih s kropom, deni na rešeto, poplakni še z mrzlo vodo in končno ožmi. Za pol krožnika svežih gob razbeli v kazi 5 dkg masti ali sirovega masla, prideni drobno zrezanega zelenega peteršilja, nekoliko čebule ter ožete gobe. Pokrite duši toliko časa, da se izčepena voda nekoliko posuši. Posebej skuhaj 3 bolj debele na kocke zrezane krompirje v dveh litrih vode, prideni dušene gobe, vejico majarona, limonove lupinice in rumeno prežganje iz 5 dkg masti in polne žlice moke. Juha naj vre še par minut, potem jo okisaj in če hočeš, prideni še žlico kisle sme-

tane. Zelo dober okus dobi juha, ako ji prideniš med kuhanjem žlico pretlačenih paradižnikov.

Gulaževa juha. Zapeni na razpaljeni masti drobno zrezane čebule, prideni zrezanega zelenega peteršilja, paprike in na kocke narezanega govejega, prašičevega, ali če tega ni, telečjega mesa, duši pokrito nekoliko časa, potem potresi prav malo z moko, pridaj zrezanega zelja ali ohrovta in prevre tega na kocke narezanega krompirja; preden daš na mizo, zalij z dobro juho.

Ocvrti cmočki za juho. Mešaj za 10 ljudi eno žlico in pol masti od pečenke, preveč je ne sme biti, ker bi bili cmočki premastni in bi se ne držali skupaj. Polagoma pridevaj 10 rumenjakov in malo osoli; iz beljakov naredi sneg in vanj zmešaj drobno zrezano telečjo pečenko ali kuretino, tudi prekuhana kokošja jetrca in želodček lahko porabiš, najbolj se pa podajo kuhana telečja pljučka. Zmes mora biti tako gosta, da se delajo iz nje rahli kot oreh debeli in okrogli cmočki. Jemlji z žlico testo iz skleda in jih malo z moko zakroži v roki. Ko si vse naredila, razbeli mast in jih naglo bledorumenno ocvri, da se ne napijo preveč masti, delaj na hudem ognju. Prelomi enega čez sredo, da se prepričaš, če so so prepečeni. Skladaj jih na sito, da se odtečejo in postavi na gorko. V juho jih deni, preden jo neseš na mizo. Ako je več oseb pri kosilu, jih deni prej na krožnik in vlij vrelo juho. (Ko jih delaš, ne rabi veliko moke, saj se v masti radi skupaj drže.)

I. Zdrobova (grisova) juha. Nalij v lonec dva do tri litre vode, pridaj na koščke zrezanega korenja, korenino zelenega peteršilja, en paradižnik, storžek zelja, ohrovta, karfijole in 1 krompir. Pokrij lonec in kuhaj vse vsaj eno uro. V kozo pa deni za drobno jajce surovega masla ali dobre masti, na njej zarumeni drobno zrezano čebulo, pridaj 4 žlice pšeničnega zdroba ter mešaj, da se nekoliko zarumeni, potem zalij zdrob s pripravljeno zelenjavno juho, osoli in pusti voliko časa vreti, da je kuhan.

II. Zdrobova juha. Zarumeni zdrob na masti in zalij z vodo, v kateri si kuhala precej peteršilja, zelene, čebule in korenja, osoli jo in pusti toliko časa vreti, da postane zdrob mehak. Obe juhi lahko zgostiš, če hočeš, z rumenjekom.

Krompirjevi cmoki. Naredi v skledi testo iz 1 kg kuhanega nastrganega krompirja, dveh žlic bele moke, dveh žlic kruhovih drobtin, dveh jajc, 10 dkg surovega masla, malo soli, prav malo muskatovega oreha, iz čeh na kocke zrezanih in v surovem maslu praženih zemelj in osminko litra smetane. Iz testa delaj cmoke in jih kuhaj 10 minut v slanem kropu.

Mrzla sardelna omaka. Dva kuhana rumenjaka pretlači z dvema sardelama skozi sito. Pridaj malo kisa, olja in grečice, omaka ne sme biti preredka.

Vinska omaka. Na surovo ali razpaljeno mast deni žličico sladkorja, da požene penice, kruhovih drobtin, košček limonove lupine, celega cimeta, sladkorja in vina. Ko priliješ vino, premešaj in pokrij posodo, ko dobro prevre, daj omako na mizo.

Solata iz rdeče pese. Pesu malo operi, pazi, da jo ne obrežeš ali raniš, ker se ji potem med kuhanjem izcedi ves lepo rdeči sok. Kuhaj, da postane mehka, 3 do 4 ure. Shlajeno zreži na tanke rezine, posoli in vlij čez vinskega kisa, tako se ohrani več dni. Preden jo daš na mizo, prilij ji malo olja in potresi s kumno. Lahko jo daš tudi brez olja na mizo.

Češpljevi cmoki iz krompirjevega testa. Skuhaj v oblicah štiri debele krompirje, oluplj jih in nastrgaj ali stlači z valjarjem; zmečkane deni na desko, prideni dve žlici kisle smetane ali košček surovega masla, eno jajce ali dva rumenjaka, nekoliko soli in četrtilitra moke; iz tega napravi testo in ga razvaljaj za mezinca na debelo. Desko dobro potresi z moko, ker se testo rado prime. Iz testa nareži za tri prste široke in dolge krpice, v vsako položi po eno ali 2 češplji, brez kosti, če so še kisle, vložiti mesto njih košček sladkorja. Tako pripravljene cmoke narahlo kuhaj 10 minut v vreli osoljeni vodi. Kuhane narahlo jemlji iz kože, naloži jih na krožnik ter zabeli s surovim maslom ali mastjo, na kateri si zarumenele nekoliko drobtin. — Če hočeš, jih povrh potresi s stolčnim sladkorjem in cimetom. Ali jih devaj v zarumenele drobtinice v kozo in postavi še za par minut v pečico.

II. Napravi testo kakor za rezance iz pol litra moke, dveh jajc, malo soli in toliko vode ali sladke smetane, da porabiš vso moko. Testo razvaljaj, razreži v krpice, zavij vani češplje ter kuhaj v slanem kropu. Daj z zarumenelimi drobtinami potresene na mizo.

III. Iz surovega testa. Napravi testo iz moke, treh celih jajc in enega rumenjaka, skledice kravjega sira (mohand), za jajce surovega masla in nekoliko mleka. Kuhane cmoke potresi s sladkorjem in zdrobljenim sirom ter jih polij z raztopljenim surovim maslom ali jih zabeli z drobtinami.

Češpljeve ploščice. Mešaj 10 dkg surovega masla, da se speni, prideni 2 rumenjaka, 1 celo jajce, 10 dkg moke in 10 dkg sladkorja. Testo tanko razmaži po pekači, ki si jo namazala s surovim maslom in potresla z moko, položi nanj češplje, črešnje ali kako drugo sadje in počasi peci pol ure. Rareži na ploščice ter daj gorke ali mrzle na mizo (za 6 oseb).

Vprašanja in odgovori.

J. P. T. Ženini roditelji, če je vpoklicanec skrbel zanje, so deležni podpore. — O vprašanem ni dosedaj poročil.

U. K. Sv. L. Otroci, o katerih poročate, po zakonu niso deležni podpore. Ker je pa slučaj kričeč, se da morda vendarle dobiti podpora za te otroke iz kakšne druge zaloge. Pojasnite zadevo okrajnemu glavarstvu.

F. C. Č. Poslani dopis je umesten za »Boğoljuba«.

A. P. P., J. P. S., J. P. J., P. V. D., A. B. J. O vprašanih ni poročil.

Dobre knjige

SLOVENSKIM FANTOM ZA SLOVO.

Odkar je izbruhnila grozna svetovna vojska, stoji v ospredju pred vsemi stanovni stan brambovcu domovine, vojaški stan. Od orožja in duha naših vojakov je odvisna bodočnost naše domovine. Ker pa je vojak tem izvrstnejši, čim bolj ga prevzema ljubezen do Boga in domovine, se je v zadnjem času začela naša javnost, zlasti preč. duhovščina s prevzvišenim knezoškofom ljubljanskim na čelu, živahno zanimati in uspešno zavzemati za vojake; priredilo se je že več tečajev in duhovnih vaj za rekrute. Pri tem delu pa se je splošno začutila potreba po primerni knjižici, ki bi prirediteljem rekrutskih tečajev lahko služila za podlago pouka in bi spremljala kot zvest tovariš in zanesljiv svetovalec mladega fanta v nevarni vojaški stan. Na poziv prevzvišenega g. knezoškofa se je tedaj lotil dela bivši aktivni vojak g. kaplan J. Hafner in spisal krasno knjižico: **Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo** (str. 311). Knjižica ima dva dela: V I. (str. 183) podaja pisatelj cesarskim fantom v desetih poglavjih — kakor pravi v uvodu — svete in nauke, pridobljene po lastni izkušnji in prebiranju knjižic, namenjenih vojakom drugih narodnosti; v II. delu (str. 183—314) pa so zbrane molitve za čas miru in za čas vojske, deloma nalašč za vojaške stanovske razmere prirejene, n. pr.: Krščanski vojak četrte ure na častni straži pred Najsvetejšim, ali: Umirajočega vojaka pogovor z Bogom itd. — Kakor vsebina, je tudi oblika in vezava prirojena vojakovim potrebam; spravi jo lahko v naprsni žep, ne da bi ga kaj obtežila. Kako potrebna je ta knjižica vsakemu vojaku, pričajo b e s e d e g. knezoškofa: »Starši, poskrbite, da si jo omisli vsak vojaški novinec. Priporočite jo svojim sinovom, naj jo čitajo in prečitajo takoj, ko so potrjeni in bodo že poučeni odšli in vojaško službo. V službi naj se točno po njej ravnaajo, pa bodo ostali zdravi na duši in na telesu, sebi v časno in večno korist, staršem v veselje in radost, domovini in cesarju v slavo in ponos.« (»Slovenec« 11. septembra 1914.) — Vsled tiskarskih ovir ni mogla knjižica biti natisnjena pred izbruhom vojske. Naj tisti, ki so jo že prej zahtevali, blagohotno to zamudo opreste in v prid našim vojakom in domovini poskrbe, da čimprej vsak vojak, zlasti pa vsak rekrut, prepotrebno knjižico dobi v roke. — Cena je kolikor sploh mogoče nizka in znaša za trpežno a lično vezavo K 1-20, za šagrín z zlato obrezo

K 2-20, za najfinejšo vezavo z upogljivimi platnicami K 3-20. Prodaja se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Kraljica sv. rožnega venca v Pompejski dolini je naslov knjižice, ki je izšla tiskana na 48 straneh, z mnogimi zgledi in čudeži in vsemi potrebnimi molitvami v čast Kraljice sv. rožnega venca. Knjižica, ki ima namen to posebno zaslužno pobožnost pospeševati in gojiti, je vredna, da se splošno razširi. Dobi se za zelo nizko ceno 20 vin. v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

SKRIVALNICA.

Kje je naša učiteljica?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 23. septembra: 54. 74. 15. 41. 27.

Dunaj, 26. septembra: 26. 73. 8. 7. 63.

Čevljarškega vajenca

2818 sprejme
MATEJ OBLAK v Ljubljani, Gosposka ulica 7.

Radi prekinjenega izvoza v inozemstvo Razprodajamo celo našo zalogo

po globoko znižanih cenah, da bomo mogli naše dolavce oskrbeti z novim delom. Blago je zajamčeno pristnobaravno, brez napak, in sicer: kanafas za posteljne prevleke, celir za srajce bluze itd., bele tkanine, oksford, platno, flanela, parhent, modrotrisk in mnogo drugega.

35—40 metrov za K 14.—.

Združeni tkalci v Češki Čermi št. 106 pri Nachodu; odd. 9.

Dolgost ostankov si lahko vsak sam izbere. Pri naročilu 2 zavojev poštnine prosto. — 2841

razno moderno blago za moške in ženske obleke pošilja po najnižji ceni
Jugoslovanska razpošiljalna
R. STERMECKI v CELJU št. 305, Stejerske.
Ilustrovani cenik o več tisoč stvarih se pošlje zastonj. — Pri naročilih iz Amerike in Balkana treba poslati denar naprej.